МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

ЕРА № 96 (4263).
11 АВГУСТ
1966 шу
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

СССР потребительски коопераце уполномоченней ворхIлагIча съездага

Деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетои ССР Союза Министрий Советои дIайаха моаршал хоатт СССР потребительски кооперацe уполномоченней ворхIлагIча съезда делегаташка а шуга гIолла мехка берригача кооператорашка а.

Потребительски кооперацe съезд чакхйоал вай боахама а культурни а гIишлон, советски наьха материальни хьал-торо дIахо лакхъяра, социалистически Даьхен экономически низкхачар чIоагIлара дола аргIанара декхараш къоаста а даь оттадаьча КПСС ХХIII съезда исторически решенеш кхоачашъяь чакхъяха советски халкъ доладеннача хана. Парте съезда решенеш болхлой классо, колхозни ахархоша, советски интеллигенце массава раьза волаш тIа а ийцай, цар политически къахьегамеи хьинар Iалаьмате чIоагIа ай а даьд.

Потребительски кооперацe — 53 миллион хинна ца Iеш нах юкъе болча дуккхача наьха общественни организацe — хьинаре дакъа лувц хIама хьадара болча советски халкъа къахьегама юкъе. Кооперацo городан юртан юкъера экономически бувзамаш шерIдара а чIоагIдара а, баха нах Iалашбелга дикка дикагIа тоадара беркат дувла форма я. Цо Коммунистически партенеи правительстванеи новкъостал лоаттаду советски наха материальни а культурни а хьакъехьа эшараш дIазатIа Iалашдара, городан юртан юкъе йолаш йола аргалонаш дIаяхара ду гIулакхаш чакхдаха. Потребительски кооперацe хьинаре дакъа лувц дунен халкъашта юкъерча кооперативни болама юкъе, тIаргIертта къахьег халкъашта юкъе машар а ихьана гIулакхаш леладелга а хилийтара.

КПСС ХХIII съезда решенеша керда лакхдаь дIаделхараш оттаду советски кооператорашта хьалхашка. Юртара культурни торговли кхы а шерагIа йоаржае езаш, ийдархой Iалашбелга даим дикагIа тоаде дезаш, бахача наха эггара дуккхагIа аьттув бола торговле керда формаши методаши дегIаккхувла езаш ба потребительски кооперацe болхлой. Цар кхетамца дIа-са хьежаеш ниисъе еза товарни ресурсаш, промышленностацара гIулакхий бувзам шербе беза, товараш дуккхагIа а дикагIа а хьадайтар духьа цунна кхы а хьинарегIа влияни лоаттае еза. БиззагIа пайда эца беза потребительски кооперацe системе товараш хьаделга алсамдаккхареи колхозни совхозни предприятей а промыслай а продукцена реализаци ярен честах товарооборота кхы тIа а товарни ресурсаш юкъе кхахьара торонех.

Потребительски кооперацe керттерча декхарех цаI да общественни кхачен маькх елген мамогга дегIаккхувлар; уж доккхача маIане да юртарча къахьегамхой быт хувцара юкъе. Кооперативни организацеша сихагIа дIадаха деза столовей, чайней, кафей, пурней балха юкъе долаш дола кхоачамбоацараш, цар болх дикагIа тоабеш вIаштIехьбаха беза, арахецача продукце дикал тоае еза, изделей ассортимент шеръе еза.

ХьинарегIа доаржаданза даргдац юртий моттигашка магазинаш, столовеш, складаш, холодильникаш хьалъелга, уж шоай ханнахьа эксплуатаце ухийтийга Iалашдинза даргдац, дIа-са кхухьа торговли мамогга дегIаккхувланза яргьян. Кердача магазинашкеи столовешкеи белгалдаь хила деза баха нах Iалашбара эггара толашагIа дола аьттонаш хулийтилга, шерра лелае еза торговле прогрессивни формаш, къахьегама механизаце средстваш юкъекхахьа еза.

Юрта боахам дегIаккхувлара партен правительствай деча гIулакхаша хьадаьд лаьтта леладара а хьайбай а продукташ дикка дукхагIа яхара а кийчъяра а дола хьалаш. Потребительски кооперацe болхлой декхар — продукташ кийчъеча организацей болх дикагIа тоабелга, цар материально-технически база чIоагIъелга а шеръелга а, кийчъеча продуктайн бедален дикал лакхъелга, продукташ мамогга кIезигагIа йовш хилар нонагIа тIаргIортам а болаш Iалашделга. БиззагIа пайда ийбе беза колхозашкареи колхозхошкареи сов йола юртбоахама продукташ ийелга алсамдаккхара а, хIаьта ишта хьуна сомаш, комараш, грибаш, мода кийчдара а торонех, мамогга шерде деза уж продукташ йоххилга.

Кооперативни организацешка демократи дIахо а дегIаккхувла еза, пайщикаш шерагIа юкъеувза беза боахама доал дара а потребительски обществайи союзийи балха тIахьожам лоаттабара а, кадраш дIа-са дастар ддацаш паччахбалкхен дисциплина деларен кхоачамбоацараш доалуш ца хиларен уйлаца кхее еза. Эггара чIоагIагIча тайпара кхом белга, кооперативни средстваш алсамъяхареи меттахьа хилийтареи духьа даим къовсам лоаттабелга массе а хана берригача кооператорий теркама юкъмоттиге долаш хила деза.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитети СССР Министрий Советн чIоагIа тешам бенна я потребительски кооперацe болхлоша советски наха — коммунизм хьалъерашта тIа-тIа дуккхагIа дегIаухаш латта дIадехараш эггара дизаагIа Iалашдара деррига дийза даргдоаца гIулакхаш дергхиларах.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

ДУККХАГIА КИЙЧЪЕ СИЛОС

Хьайбай продукташ дуккхагIа яхарал вIашлдарач социалистически яхье в баьнна укх шера хьалхарча ах шера керда толамаш даьхад фермай болхлоша. Дулх, шура, фуъаш кийчдара хьалхарча ах шера план ханал хьалха[illegible]й, хIаьта тха кийчдара шера план хIанзле кхоачашъяьй. Хьайбайн доатIарча балхазаррийн продуктивность лакхъяра а дикка калъяннай. Республике, ховш махиллара, яхье хьалхара моттиг яьккхай наьсархоша, карара-кара тела ЦIе байракх синай царна.

Укх деношка РСФСР Министрий Советен профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Советеи ерригроссийски яхье шоллагIа моттиги пхи эзар сом премии Нохч-ГIалгIай АССР-а хьайбаш леладерашта хьожаньй.

ХIанз вай доархIамерча декхарех цаI — карагIдиййна толамаш чIоагIдари, хьайбай боахам дIахо дегIабоалабари. Укх шера юхедисар халагIа дола Iана бетташ да.

Массанена дика ховш да хьайбаш дика Iангара дахара лакха дикал йола силос Iалашъяр мел доархIаме да. Ала деза, деттача доахана рациона силос шерра юкъейолаяле хIара Iаттагара 800—900 килограмм мара шура ца яьккхалга, хIаьта хIанз шоззакхозза дукхагIа йоаккх.

Механизаторашен кхаш леладерашен кIезига къахьийгадац силоса лаьрхIа дIайийна хьажкIаш хьувкъаяра.

Цудухьа хIанз уж сихен ца йоаеши чуаца еза. Силос йоллара лаьрхIа заданеш кхоачашъяра гурахьа йийна культураш чуийцачул тIехьагIа силоса дIайийнача культурашта дика гIулакх де деза. ХIаьта из тIехдика доакъар цхьа миллион тонн гаргга Iалашде дезаш да.

Укх шера силос кийчъяр шийтайпара хила деза, хIана аьлча массеха районашка, къаьстта шаьрача арений зоне, июньски дIайха денош латтарах хьажкIаш маьлхаръяха йоагаьй я.

3—4 августе дийлхача догIаша кIезига юхаметтаоттадаьд хьал, цудухьа хьажкIа дегIаярга хьожаш а, хIаьта дика ха тувла ца йолийташ а хила веза. Цхьаькха лоархIамера кхоачамбоацар гIадамех кIезига хьажкIаш яхкар да. ДукхагIолча боахамаша дегIа пайдана йола 0,16 доакъара единица йоаллача хьажкIа гIаламехи лордехи силос йолл, фийга чу шура ессача ханен из йотаеннача ханен еллача силосаца 0,22—0,24 доакъара единица йолча.

Цудухьа дIадахача шера опытах силосни массах гороха чах даьккха хьоар, карбамид, аммиачни хий тохарца силоса дикал лакхъе еза.

Республикански юртбоахама опытни станце дукхагIа долча лаьтта силоса лаьрхIа «Вируинца» яхача фух йолча сояца эяь хьажкIа дIайийнай. Укх шера цун чотах белок дукхагIа йола силос йолларгья станце, цо тийшша лакхъергья хьайбай продуктивность. Соя фу доацча боахамаша опытни станце из Iалашдара хьалхха а йоаккхо е еза, из пайдане силосни смесь хьатIайоагIача бIаьсти дIаюргйолаш. Республика боахамаш соя фуца Iалашде ниэ кхоачаргба республикански опытни станце.

Баьца белок дукхагIа яккхара боккхача лоархIаме да ка болеи кхыйолен культураш бобовичарца эяь дIаер. Духхьал цIена дIайийнача ка болча культурах йоаллачул 25 — 30 процент дукхагIа протеин йоалл вIашиэяь йийнача ка белчен бобовии смесах.

Ховш махиллара, ка болча культурех дукха шекар доалл, хIаьта хIама ца увц цIена дIаеллача цар лакха кислотность йолаш хулийт силос. ХIаьта бобови культурашца уж силоса йохкаш хилча цар кислотность кIезига лохлу.

Цудухьа хьатIайоагIача бIаьсти дукхагIа дIае еза эяь бобови-ка бола культураш.

Доакъара, силосовани яра балхаш укх шера Iалаьмате дукха долга кхета а деш хьажкIа силос йоллар тIехьадоахаш вIалла мелал е йиш яц вай, хьажкIа йокъалуча хIаьта а.

Бакъда, цхьаццадолча боахамаш ка силос йоллара сихлац, цу лоархIамерча кампанена нах, оарцагIбаьхабац, юкъейоалаьяц йолаш йола техника.

ХIаранена ховш ма дий силос йоллара гIулакх сезонни долга — ха йоайойя шода даьсса хургда. Укхаза керттердар — къахьегами пох доагIари ниса вIаштIехьдаккхар, силос чуацача техникагеи транспортагеи лакха овсарле йолаш болх байтар.

Цунца цхьана, къаьстта теркам тIабахийта беза доакъар кийчдеча бригадашка нахаддаш болх байтагеи силосоване технологи цаIелхаяйталгеи кхоачашдара.

Силос йолла траншеяш 4—5 дийнахьа хьалйиза еза, цунца цхьана дикка тувса еза моша масса, тIаккха мара хургьяц дика силос.

Силос йоллача хана балха толам ерригача агрегатий болх ниса вIаштIехьбаккхарах тийша хургба. «Староюртовский» яхача совхозе са белгало йовлаа силос йоллаш балхаш ду. Уж сана ха кIезига я, хIана аьлча комбайнаш дика ремонт яь я, дика вIаштIехьдаьккхад технически гIулакх дар а.

Хьайбашта — шортта доакъар

«Ингушский» яхача совхоза цхьоалагIча отделене силос йоллара балхаш дика вIаштIехьдаьхад. 350 тонн силос чуйола траншея хьалйиза кхо ди мара даккхац укхаза. Из дика гIулакх да. ХIара денна нормаш 130—150 процент кхоачашъю укхаза механизатораша.

ХIаьта «Самашкинский» яхача совхозе кхыча тайпара да гIулакхаш. Моша доакъар дика хьийкъад, хала хет из дукха довш. Комбайний нагрузочни транспорташта юхье брезентах даь коараш ахкалац, цудухьа дукха масса йов машинаш тIа дIатIайотташ а дIаувзаш а.

Iалаьмате воча хьала тIа да силос йоллар Шелковской района дуккхача колхозашка Силоса лаьрхIа дIайийнача хьажкIанен гурахьа дийна ялаташ чуийцача шозлагIа йийнача культураштеи гIулакх дар во вIаштIехьдаьккхад, дIайийнача ерригача культурашта хий дехкац, евлан тIара хьажкIа йокъалу. Iалаьмате воча хьала тIа я Ленина, Менжинске цIерахчеи «Червленский», «Красный пахарь» яхачен колхозашкара хьажкIаш а.

Дукха ха йоаццаш КПСС райкома бюрос дийцар из дош, хIаьта районни юртбоахама производственни управленеи колхоза кулгалхошеи кастта нийсача новкъа доаккхаргда из гIулакх.

Силос йоллар вIаштIехьдоаккхаш теркам тIабахийта беза моша масса ца лечкъайтара санна моша хьажкIаш лораяра а. Из санна хIама гучадаьннад № 1 йолча шурий совхозе «Самашкинский» яхача колхозе, кхычахьа. Халкъа контролераша хьийбаш леладераша, механизатораша паччахьалкхен чотах баха гIертарашта лоалургдоаца хьал оттаде деза.

МалагIча емкоста чу йолла мегаргья силос? яа хаттар дукха хоа.

Моша доакъар лоаттаде шин тайпара гIирсаш ду хIанз вай мехка: башнеш е ахбашнеш, лаьттан тIара хьал е кIезига лаьттах Iочуяха панелех е моттигерча материалех яь траншеяш. ТIехьарча хана массанахьа а гувнашка силос ехкар. Цхьабакъда даьча тохкачаш хьахьекхал цу тайпара силос йоллаш хилча дегIа пайдане вещества 35—40 процент йовш хилар. Силос дIайоллаш гувсарал кийча доакъар хьаэпаш дикагIа аьттув болашагIеи я лаьттан тIа хьалъяьи лаьттах Iочуаьхкаи траншеяш.

Йагахьа санна силос елла кIоаг синтетически пленкаца, даьтташ е битум чудайтача каьхатаца дIа къовла йиш еце еллача силоса тIагIолаа 10 сантиметр тIоа болаш тоIадаь тух берхIа чуболийтача хьарца мегарда.

ХIанз доакъар Iалашдерий эггара керттердар силос йоллара балхий темпаш лакхъелга да.

Ханнахьеи ца йойташи силос дIайоллар — 1966 шера хьайбай продукци яккхареи кийчъяреи тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара эшаш дола хьалаш хилийтар да.

Цунца цхьана боккхача лоархIаме да мошача доакъарах силосан лаьрхIа шозлагIа дIайийнача культурашта дика гIулакх дар.

Шекара свекла чуэца ха гарга гIорташ латт. Деттача доахана маьхера доакъар да цар йоархIаш. Бобови культурай чах даьккха хьоар тохаш шозлагIа йийнача культурашца шекара свекла йоархIех силос еллача доакъара база чIоагIъе торо хургья, деттача доахана продуктивность лакхдургья.

Миллион тонн силос йоллара тIехь — иштача девизах къахьега деза республика колхозийн совхозийн доакъар кийчдеча бригадаша.

Г. ПЕТРОСОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР юртбоахама министерства керттера зоотехник.

Бовза шоашта: Смолина Люся, Самохвалова Женя, Ишкова Таня, Михайлова Нина, Тареева Аня — саратовски мах беш йолча центра кхалнаьха барзкъаш дохкача сектора продавецаш. Уж берригаш 70-ча школа 11 класс яьккха ба. Цхьа шу да уж мах бе болабенна, хIаьта хIанз дикка опыт а Iоаяьй цар. Мехкарий юкъеболча комсомольски бригада коллективо хIара бетта тIехкхоачашъю план, коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабу.

Г. Е. Соколова сурт.
ТАСС фотохроника.

ОКТЯБРА НАКЪА ДОЛХАШ

КЕРДА ДЕКХАРАШ

Айденнача хьинарца къахьегаш ба укх деношка «Старогрознефть» НПУ мехкдаьтта доахараш, электрикаш, гIишлошъераш, подсобникаш. Бригадашка, участкашка, цехашка, промыслашка йийцай мехкдаьттахоша «Октябрьнефта» къахьегамхой болам хьаллоацаш шоай оарцагIъяха йиш йола торонаш, царга хьежжа тIаийцар кхоачашдулургдола керда декхараш. Массайолча коллективашта юкъе яьржай Октябра 49 шу дузача денна сийленца накъа бахара социалистически яхь.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеча нов. Р. М. Хачатуров керте латтача хьалхарча мехкдаьтта промысла коллективо шера тIаийца хинна 10 эзар тонн мехкдаьтта даккхара декхар лакхдир 12,5 эзар тоннага кхаччалца. ХIара бригадан участкан хьалхашка оттадаьд кхоачашде деза хьадда декхараш, царна юкъе йоаржаьй яхь. Яхьебаьннараштa хьалха латт болхлой-коммунисташ нн. С. Абитов, Н. Миродан, М. Родин, И. Ибрагимов, А. Джабраилов, В. Живодров, З. Гафаров, кхыбараш а.

Керда социалистически декхараш тIаийцад шоллагIча, кхоалагIча, йиъалагIча промыслай коллективаша. Мехкдаьтта даккхарга дIалодар дикка лоха а деш планал совгIа доаккхаргда бIаьш тоннаш мехкдаьтта.

Т. ГУСЕВ,
«Старогрознефть» НПУ рационализацеи изобретательстваи отдела венахагIа вола инженер.

ЯХЬ ДIАЙОЛАЯЬРАШ БОЛЧА

Октябра дезача цIейна сийленца накъа бахара инициатива дIайолаяьча «Октябрьнефта» НПУ мехкдаьттахоша шерра социалистически яхь а йоаржаяь хьинаре къахьег укх шера. Цига хьалха латтачарех я коммунистически къахьегама сийлен цIи леласу Лукъянов Иван Алексеевич керте латта мехкдаьтта доакха бригада. ВорхI бетта план 104,2 процент кхоачашъяьй бригада болхлоша. Планах лаьрхIачул совгIа даьккхад бIаьш тоннаш мехкдаьтта.

Ши-шерIа хьахинна дац уж къахьегама толамаш. Керттердар да болх нийса вIаштIехьбаккхар. Цул совгIа мехкдаьтта дукхагIа даккхара керда методаш балха юкъа ихихьай. Хьадда шоай технически режим а йолаш болх беш я ерригача скважинех 90 процент. Уж мероприятеш балха юкъедихьар бахьан долаш денгара денга совдувл мехкдаьттахоша доаха къахьегама толамаш.

Лакха къахьегама толамаш дахарах ер шу доладеннача денешка телемеханизированни промысла карара-кара тела ЦIе байракх елар цунна. ХIанзалца из карара ялийта яц, дIахо йодача хана карара ца ялийта а лерхI бригада коллективо. Цул совгIа Сийлен досна тIа яьккхай бригада. Хьехаме къахьегарца белгалбаьнна ба Гузяев Иван, Жданов Петр, Галочкин Андрей, Дроздова Лидия.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 49 шу дузача денна сийленца накъа яхара керда социалистически декхараш тIаийцад бригадо. Итт бетта план ханал иттех ди хьалха кхоачашъе лерхI цо.

СУРТА ТIА: оператор Гузяев Иван замерщица Дроздова Лидиян анализе мехкдаьтта хьакъоастаде болх.

И. Плиева сурт.

ДИКАГIВОЛА МАШИНИСТ

Къонача машиниста, коммунистически къахьегама ударника, коммуниста Адиева Курбана дика толамаш даьхар машиннаькъахой цIей деза яьржача яхье. Планал совгIа цо дIайигар беза мухь кхухьа массех состав пхи тонн дизельни доагор кходир. Дукха ха йоаццаш машиннаькъа транспорта институт йисте а яьккха инженера диплом хьайийцад Курбана.

Адиев Курбан керте латтача бригада коллективо хьаллаьцад «Октябрьнефта» телемеханизированни промысла мехкдаьттахоша дIадоладаь дика гIулакх. Октябра 49 шу дузача денна шоайгара къахьегама совгIаташ кийчдара хьинар айдаь къахьегаш ба машиннаькъахой.

Укх деношка балха итогаш яьча местни комитето сопам бир Адиев Курбана Грозненски депо дикагIвола машинист яха цIи тилла.

Г. АНОХОВ.

ХЬИНАР СОВДУВЛ

Бахача наьха хьашташ дизза кхоачашдара ерригга шоай торонаш оарцагIъяьха къахьег укх шера Грозненски индивидуальни хIамаш тегача фабрика чуйоагIача нов. Ульянова Александра Андреевна керте латтача № 8 йолча модай ателье коллективо. Бригадаша, сменаша шерра социалистически яхь а йоаржаяь, чурча кхоачамех бизза пайда ийбу. Тегача хIамай дикали къахьегама овсарлен лакхлургйола керда методаш балха юкъе кхухь. Цудухьа дика да доаха къахьегама толамаш. Ерригга продукци арахецара июль бетта план 105,6 процент кхоачашъяьй, хIаьта наьха заказех барзкъаш тегара бетта план 115 процент кхоачашъяьй хIамаш тегараша. Планах лаьрхIачул совгIа тийга хIамаш 1600 сома маьха я.

— ДIадахача шерашка дукха брак нийслора тха коллективо тегача хIамашта юкъе, — аьлар Александра Андреевнас. Цу гIулакха дукха уйла йир ателье болхлоша. Брак хургйоаца керда методаши наькъаши леха болабелар уж. Цох доккха беркат даьлар ателье коллективана. Укх шера цхьа моттиг мара нийсъеннаяц тийгача хIамашта юкъе брак йолаш. ДIахо йодача хана тега хIамаш дикен тIехдикен хилийта лерхI цар.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара чIоагIа къовсам лоаттабу ателье болхлоша. ХIанзлехьа коммунистически къахьегама сийлен цIи яьккхай ательеча йиъ бригадо, царна юкъе я нн. Полтарацкий, Алмазова, Анисимова, Газдиева керте латта бригадаш, хIаьта коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаеш ва 67 болхло.

Ателье болх дикка тоабаьб коллективо ийдархошцеи заказчикашцеи айхха бувзам лоаттабаро. Наха дукхагIа хоатташ дола товараш хьайийду ателье, цудухьа ди тIехьа дукхагIа хул наьха заказаш. Цул совгIа город Грознерча керттерча универмага болхлошца а бувзам лоаттабу ателье коллективо. Шоаш тийга барзкъаш мишта дIаэц хьожаш, ийдархоша малагIа замечанеш ю хьожаш каст-каста универмаге хул хIамаш тегарий мастераш. Ийдархой хьашташка хьежжа тег хIамаш.

Массехк шу да цу ателье коллективо № 1 йолча ателье коллективаца социалистически яхь лелаю. Хьалха дIаяхача хана даим хьалха латташ яр цхьоалагIча ателье коллектив. Укх шера из хьалхара моттиг хьаьккхай № 8 йолча ателье хIамаш тегараша. ДIахо йодача хана из карара ца ялийтара хьинаре къахьег цар. ХIара сменах нормаш 115—120 процент кхоачашъеш белгалбаьнна ба коммунистически къахьегама ударникаш мастераш нн. Маслак, Шелубцова, Баширова, Лунина Катаева, кхыбараш.

«Октябрьнефта» НПУ мехкдаьттахой инициатива дог раьза хинна хьаллаьцай ателье болхлоша. Октябра дезача цIейна сийленца накъа бахара итт бетта план ханал нийс ди хьалха кхоачашъе лерхI цар. Из кхоачашдергхиларах дог тийша ба уж.

Б. ДОТМУРЗИЕВ.

БОЛХ ДИКА ВIАШТIЕХЬБАЬККХАЧА...

Пожа доакъар доацаш 6.200 тонн моша доакъар Iалашде дезаш ба «Коммунтерн» яхача колхоза механизатораш. БIаьстач юххье дена цу гIулакха дика кийча еш хиннаб колхозе. Ханнахьеи дикеи дIайийнаяр укхаза 300 гектара тIа доакъара лаьрхIа хьажкIаш. Цул совгIа рожь чуийца боаллаше кхы а 60 гектара тIа а дIайийр хьажкIаш. ХIаьта пожнивни культураш а я колхозе 400 гектар.

ХьажкIий гIаламаш докъалалехьа силоса лаьрхIа уж чуэца эрабаьннаб уж.

Сиха лелаю шоай агрегат моша доакъар чуэцача тракториста Е. Шаповаловеи комбанера А. Нутаевеи. Цхьадолча деношка бIаь тонн совгIа силос хьокх цар, хIаьта норма 70 тонн я. Пхе дийнахьа 600 совгIа тонн силос дIаяхьийтай цар. БархI машин я цу агрегата тIара силос дIаозаш. Бакъда, шофераша Н. Стороженка, Н. Семикозова, кхычар шоай болх тIехдика лелабар бахьан долаш цхьан комбайно мела хьокха доакъар ялх километр гаьна баьккха силосни кIоаг болча дIадахьа кхув цар.

ХIанзле дика къахьегарца белгалбаьннаб Шелковской АТХ-ра колхоза гIо де баьхка шофераш Немчилов Николай, Умаров Эми Солта.

Итт дийнахьа 3 эзар тонн совгIа силос еллай Деревянко Анатоле кулгалдеча цхьоалагIча комплексни бригада членаша.

Октябра сийна яхье баьнна колхозхой дукхагIа доакъар кийчдара тIаргIертта къахьегаш ба.

С. СУЛТАНГИРЕЕВ.

«Назрановский» совхоза Пхьилекъонгий-Юртарча отделене сих бенна лаьтташ оахаш ба хIанз. Ялх тракторист ва отделене лаьтташ оахаш. Массане а кхоачаш а тIехкхоачаш а ю шоай балха нормаш. Дика болх беш ва Плиев Ваха. Балха норма 3,2 гектар мара йоацача цо хIара денна 4,5 гектар лаьтта оах. ХIанзле отделене 600 гектарал совгIа лаьтта аьха даьннад.

СУРТА ТIА: тракторист Плиев Ваха.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЛОАРХIАМЕ ДЕКХАР

ХIАНЗ, шерра коммунизм хьалъеча доккха дакъа лоац кагирхошеи комсомольцашеи. Из иштта хилар хьахьокх промышленносте, юртбоахаме, гIишлошъеча, транспорте кхычахьа болх беча кагирхоша. Цхьаккха участок яц коммунизм хьалъеча кагирхоша дакъа ца лоацаш.

Комсомола кхоалагIча съезде къамаьл деш В. И. Ленина белгалдаьккхад: «Къонача тIехьенна ха дезаш да цун вахара керттера декхар — коммунистически общество хьалъяр долга». Старопромысловски районни партийни организаци КПСС XXIII-ча съезда решенешка хьежжа комсомола дукхагIа йоакхо е йолаеннай. Кагирхошта кхетам балара, комсомольски организацешта кулгалдара дола дешаш каст-каста уттаду КПСС райкома бюрошка, пленумашка, первични партийни организацей собранешка, партийни организацей секретарий совещанешка, семинарашка. Масала, 1965-ча шера сентябрь бетта КПСС райкома бюро дийцар «Старогрознефть» НПУ электромонтажни цехеи № 2 йолча газови цехеи комсомольски организацешта партбюрос кулгалдар» яха дош, хIаьта укх шера 30-ча марта КПСС райкома пленуме техкар «Коммунистически хьисапе кагирхошта кхетам балараи из болх тоабараи районни партийни организаце беча балхах» яха дош.

Цул хьалха моттигашка боккъонца техкар партийни организацеша кагирхошца бу болх. Проверка еча ханеи пленумеи гучадаьхар партийни комсомольскии организацей балха юкъе нийсденна дикадараши кхоачамбоацараши.

Цу балха юкъе доккхий кхоачамбоацараш гуча а даьха парте райкомо тIадожадир первични партийни организацешта цу дешах лаьца партийни собранеш елга, комсомольски организацей лоархIам лакхбара берригa низ тIабахийта болх белга.

Пленум хинначул тIехьагIа дикка тоабелар района комсомольций болх. ДукхагIбола комсомольцаш производстве хьалха латташи коммунистически хьисапе къахьегаши ба. Партийни организацеша дукхагIа терко ю комсомольски балха, из дикагIа хилийта гIерт. Масала, «Электроприбор» яхача заводе партбюро рекомендацех ВЛКСМ комитета секретаралла хьожавир къона коммунист нов. Немцев. Цига верригаш а 165 комсомолец ва. ВIашагIъехкай ялх цехови комсомольски организацеш. ДукхагIбола комсомольцаш коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш ба. Комсомольски Сийлен доска тIа дикагIбарий цIераш я. Царна юкъе ва электромонтер Гуськов Анатолий, сборщица Храмченко Лида, прессовщица Любимцева Галя, верригаш а ворхI болхло ва уж.

Дукха болх бу комсомольски «прожектора». Шийн низ кхьбац по оборудованех бизза пайда эцийтара, электроэнерги кIезигагIа йоаейтара, производства культура лакхагIа хилийтара, кхыдараш кхоачашдара. Комсомольцаша дукхагIа теркам тIабахийтаб кагирхошта кхетам балара балха. Заводе я кхувшбоагIарий группа. Цунна керте латт ВЛКСМ член нов. Слфваков. ДикагIа хул собране дувца уттаду дешаш. «Болхло — цун цIи сийдолаш я», «Общественни вахаре кагирхошта хьокхам телаш хилар комсомольца декхар да», кхыдараш. ХIанз кийчъеш я «Фу хов хьона комсомола историх»? яха диспут. Заводе балха мел боагIача кагирхоша шоай говзал лакхъяра цхьан юкъа заводерча курсашка деш. Цул совгIа завода болхлой дукха ба деша багIаш. Укх дешара шера 13 зIамига саги йоIи сайрийнарча школе деша болх, хIаьта 73 саг дешаш хургва лакхерча дешара заведенешка, техникумашка.

ДIабахача ялх бетта комсомоле хьаийцав 13 саг, 36 комсомолец дружинникаш ба. Кагирхой йоакхо яра дикка къахьег завода профсоюзни организаце а. Масала, укх шера 12-ча июле завкомеи комсомола комитетеи цхьана хиннача заседане дийцар, «цехови профсоюзнии комсомольскии организацеша кагирхой бытовии производственнии хьалаш тоадарах» дола дош. Цига белгалдаьккхар керда балха баьхкачар къаьстта чIоагIа йоакхо е езилга, балха говзал Iомаеча новкъостал де дезалга.

Дика болх беш я «Старогрознефть» НПУ электромонтажни цеха комсомольски организаци. Цунна керте латт коммунист В. Г. Шаумян. Цу организаце юкъевоагIа 48 комсомолец, берригаш а хIана бац аьнна лоархIамегIарча участкашка болх беш ба уж, цехе хьалха латтараш ба, коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара яхье баьннараш а уж ба. Масала, нов. Аваков керте латтача автоматика участкерча комсомольско-кагирхой бригадо хIара бетта тIехкхоачашъю пачхаьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши. Цехерча болхлошта юкъе хьокхаме къахьег нн. Шрамкос, Полубояринова, Дунецкова, Малыхина, Саркисова, кхы дуккхачар. Ханнахьа комсомольски собранеш хул цига производственни болх бувцаши, комсомольцаштеи кагирхоштеи идейни кхетам баларан хетаяь. Партийни бюрос даим новкъостал ду ВЛКСМ комитета собранена кийчо еча, из дIаяхьара. Цу собранешка докладаш ю. нн. Еланске, Кулешова, Мальцева, кхычар. Цул совгIа кагирхошта кхетам балара дешаш уттаду партийни бюрошка, собранешка. Масала, укх шера февраль бетта партийни бюрос дийцар «кагирхоша лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка дешара гIулакх мишта латт» яха дош, хIаьта цу бетта юкъарча партийни собране дийцар «коммунистически хьисапе кагирхой кхетабар — коммунистий декхар да» яха дош.

Во лелац «Старогрознефть» НПУ цхьоалагIча промысла комсомольски организаце болх. Цига ва 28 комсомолеци 24 кагирхои. Массане а хьинаре къахьег цар. Хаяи-Кертера комсомольцаши кагирхойи яхье баьннаб производства культура лакха хилийтара. Цар басараш хьекхад скважинай ерригача оборудованена, скважинашта гонахьара участкаш тоаьй. Комсомольцаша арахец суртий газет. Цу тIа дувц хаинахьа гучадаьха кхоачамбоацараш, уж дIадахара оарцагIа боал. Промысла кагирхоша хьинаре дакъа лоац рационализаторски балха юкъе а. Укх шера цар балха юкъе йихьай 20 совгIа рационализаторски предложени, цар пачхаьалкхена баь пайда 2 эзар сом да. ЧIоагIа лоархIаме я Г. Киченкос балха юкъе йихьа рационализаторски предложени. Цо кходаь металл 30 тонн я. Уж санна йола предложенеш кхы дукха а производстве юкъе кхихьай.

Комсомольцашеи кагирхошеи дукха къахьийгад мехкдаьтта совдаккхара. ХIанзлехьа планал совгIа даьккха мехкдаьтта итташ эзараш тоннаш я, хIаьта газ миллионаш кубически метраш я. Дика къахьегарца белгалбаьнна ба комсомольцаш нн. Засленко, Федулов, Ермолаев, Свишев, Котрычев, кхыбараш. Болх бешехьа деша багIаш ба дукха комсомольцаши кагирхойи. Берригаш а институташка, техникумашка, школашка деша багIа уж.

Массанахьа иштта дика бац комсомольски организацешпара болх, партийни организацеша йоагIгIаш йола йоакхо яц кагирхой. Комсомольски организацей балхага хан-хаппахьа хьежаш «Трансмаш» яхача завода, ОРС-а, «Старогрознефть» НПУ, транспортни контора. ГАП-2 партийни организацеш. Цу предприятей партийни, профсоюзни, боахама кулгалхоша докладаш як кагирхошта, комсомольций болх мишта лел нагахьа мара хьажац. Из бахьан долаш цу предприятешка нагахь мара комсомольски собранеш хилац. Кагирхой йокхо яр болх дукха лоархIаме ца хеташ кулгалхой ба хIана а тIехьа. Царех ва ОРС-а начальник нов. Малько, «Трансмаш» завода директор нов. Комаров, кхыбараш. КПСС райкомо дукха балхаш ду уж кхоачамбоацараш сихагIа дIадахара, партийни организацей секретарашеи боахама кулгалхоштеи тIадожадьд хIара дешна кагирхой ца болх бар, из цар керттерчарех декхар а лоархIаш.

Кагирхошта юкъе кхетам болх беча юкъе кхухь укх тайпара формаш: диспуташ ю, конференцеши кагирхой сайренаши хул. Масала, дукха ха йоаццаш «Брестски крепость лораяьраш» яха тема йола конференци хилар, хIаьта «Советски Эскаре гIулакх де болха нах накъа бахар». «Котало яккхара тIахьех Iа, комсомольски билет», «ЧIоагIде кагирхойи СССР-а тIема низий бIухойи доттагIал» яха кагирхой сайренаш, кхыдараш. ВIашагIбеттала граждански тIема ветеранашца, лакхерча классашкарча дешархошца сайренаш ю.

ДIадахача шера партийни просвещене системе дешаш 180 кагирхо вар, царех 110 комсомолец а волаш, 243 кагирхо, царех 183 комсомолец а волаш КПСС XXIII-ча съезда материалаш Iомаеча кружокашка дешаш ба, 1116 кагирхо царех 548 комсомолец а волаш деша багIа институташка, техникумашка кагирхой болхлой школашка.

Цхьабакъда, кагирхошта хьехача система юкъе доккхий кхоачамбоацараш да. Дукхача комсомольцаша кIезига теркам тIаухийт шоай общеобразовательни, идейни боарам лакхбара, дукхагIйолча хана занятешка ахапар е кийчбалаза боагIар. Цул совгIа бIаь саго дитар дешар. Цун бахьан да цу лоархIамерча участкана е йоагIача хьисапе партийни организацешеи ВЛКСМ райкомои терко ца яр. Царна юкъе кхетама болх бар гIулакх а во лел. Из хьахьокх укх масалас. Хьалхарча ах шера общественни порядок телхаеш, хулиганство лелаеш вола 182 саг кагирхой соцавир милице органаша, царех ворхI комсомолец ва. Цу берригех 136 сага бехк баьб. Уж кхоачамбоацараш дIадахара а дукха балхаш ду КПСС райкомои первични партийни организацешеи.

Комсомольски кулгалхой кадараш дика хиларга, цар инициативага, болх дика вIаштIехьбаккхарга хьежжа лакха хургда комсомольски организацеша доаха толамаш. Дукха комсомольски организацей вожакаш каст-каста хувцалу из а чIоагIа Iаткъ комсомола балха.

Укх шера итт, цхьайтта классаш чакхъяьха боалаш дукха кагирхой ба тха районе. Царех цхьабараш институташкеи техникумашкеи деша гIоргба. ХIаьта дукха ба балха баха безам бараш а. Царех хIаране болх бергболаш гIулакх вIаштIехьдаккха лаьрхIад КПСС райкомо. Цу даькъе царна лаьрхIа предприятешка моттигаш кийчъяьй. Уж дика тIаэца лекхарийла я предприятей коллективаш, балхах безам болийта беза кагирхой.

С. МАГОМАДОВ,
КПСС Старопромысловски райкома секретарь.

ДЕШАР, КЪАХЬЕГАМ

Укх шера дийша баьнна кагирхой балха дIанийсбара, кагирхошка дукхагIа дешийтара йолча КПСС ЦК-и СССР-а Министрий Советеи сацамо къаьгга хьахьокх вай мехка кагирхой чIоагIа йоакхо еш хилар.

Кагий нахи мехкарийи хьинаре къахьегара чIоагIа тIера ба. Цар из иштта хилар тешшаме хьахьекхад.

Уж чIоагIа тIакхув болхлой профессеш караерзаяра, халкъа боахаме хьинаре дакъа лацара. Из къаьгга хьахьокх профтехобразоване система. Шергара шерага вай республике дукхагIа хул профессионально-технически училищаш, хIаьта профессионально-технически дешара заведенеш чакхъяьха производстве дакъа лоаца кагирхой а цунга хьежжа дукхагIа хул.

ДIаяхача семилетках профтехучилищаш шозза дукхагIа хилар, хIаьта цига дийша баьнна арабаьннараш кхозза дукхагIа хилар. Семилетка шерашка тайп-тайпара балха говзалаш а йолаш вай республикерча профтехучилищашка кийчбаь квалифицировании болхлой 25 эзар саг ва.

Ховш махиллара КПСС XXIII-ча съезда решенешка хьежжа кердача пятилетках вай мехкарча халкъа боахама ерригa отраслеш сихха дегIаухаргья. Болхлой кадраш кийчъяра пхьоале лоархIа профтехобразоване система а шер а луш сихха дегIайоагIаргья. Пхе шера плана Директивашка оттадаь декхараш да: халкъа боахама ерригача отраслешта квалифицировании болхлой кийчбар шерделга. ДIаяхача хана хиннача-рел уж дукхагIа хургба 1,7—1,8-зза.

Укх пятилетка шерашка вай республикерча профессионально-технически дешара заведенешка кийчвергва тайп-тайпара говзалаш йола 40 эзар болхло. Из хул дIадахача пхе шера кийчбаьрел 2,5-зза дукхагIа. Керда хьа а йийла болх беш хургья 3750 моттиг йола 11 профессионально-технически училище. Иштта дукха къона болхлой кийчбарца дувзаденна да вай мехкара халкъа боахами цхьан даькъе вай республикера халкъа боахами дегIаахар.

Дукхьала 1966-ча шера керда кхы ворхI училище болх бе йолалургья. Укх шера итти цхьайтти классаш чакхъяьхача дешархоех 400 саг хьаэцаргвола химикий технически училище хьелларгья город Грозне кхоалагIча квартале. Иштта город Грозне хьаелларгья коммунальни боахамийи бытовии учрежденей хьашташ кхоачашдара йола технически училище. Цига кхоалагIча квартале хьаэцаргва 150 саг.

ГIишлошъераш кийчбеш йола профессионально - технически училищаш хьаелларгья городашка МалгIабике, Гудермесе, Шаьла районерча Аргун яхача поселке. Укх шера кхоалагIча квартале Гудермесерча технически училище хьаэцаргва кагирхой 200 саг, МалгIабикерча училище — 150 саг, хIаьта Аргун яхача поселкерча училище йиълагIча квартале хьаэцаргва 200 саг.

Наурски района Ищерски яхача станице болх бе дIайолалургья комсаш лелаю мастераш кийчбу технически училище, цига йиълагIча квартале деша гIоргва 150 саг. Наьсарерча трикотажни фабрикана лаьрхIа болхлой кийчбергбола профессионально-технически училище хьелларгья укх шера Наьсарен-Вокзале. Цига деша ховргва йиълагIча квартале 275 саг.

Белгалдаккха дезаш да семилетка шерашка вай республикерча училищашка кийчбаьча болхлоех 20 процент кагирхой вайнах хилар, вешта аьлча уж ва 5981 саг. ДукхагIдолча даькъе училищашкара арахийна болхлой ба мехкдаьтта доаккхараш, металлобработчикаш, советски торговлеи кулинареи болхлой, юртбоахама механизатораш, комсаш лелаераш, электрикаш, гIишлошъераш, химикаш, кхыбараш.

Духхьала укх дIадахача дешара шера технически училищашка кийч а баь халкъа боахаме къахьега дIабаха вайнаьха кагий нахи мехкарийи 1227 саг ва.

Ховш махиллара, Коммунистически партеи Советски правительствоси чIоагIа йоакхо ю общественни пайданерча балха лоаман кхалнах юкъе озара. Цу гIулакха мел эш хьалаш хулийт. Вай республике мехкарашта лаьрхIа хьайийла болх беш я йиъ профессионально-технически училище. Царех я Наурски районера Алпатово яхача юртара № 20 йола училище, город Грознера № 6,12 йола училищаш, Наьсарен-Вокзалера № 27 йола технически училище. Цигача дукхагIча даькъе дIаийбу вайнаьха мехкарий.

ДIаяхача семилетка шерашка профессионально-технически училище деша яхар 669 лоаман кхалсаг, царех 119 кхалсаг укх шера дийша яьлар. Къаьстта чIоагIа теркаме лувц цар культурни идейно-политически боарам лакхбелга.

Педагогически болхлоша, воспитателаша чIоагIа терко ю училищашка деша багIача кагирхой, къаьстта вайнаьха кагирхой а еш. ЧIоагIа эшачарна общежитешка моттигаш тел, мах боацаш учебникаш тел, мах боацаш транспортаца дIа-юха ухаргбола гIулакх вIаш тIехьдаьккхад.

Училищашка хьайийца деша багIачарна мах боацаш тIадувха барзкъаш ду, хIаьта практиках болча хана тIадувха спецбарзкъаш ду, мах боацаш кхозза хIама юийт дийнахь. Цул совгIа практике бахача дешархоша хьадаьккхача алапех кхоалагIдола дакъа дIалу. Гуш махиллара Советски правительствос чIоагIа йоакхо ю къонача гражданий — кагий нахи мехкарийи творчески дегIабоалабара, царна кхетам балара.

Вай республикерча тайп-тайпарча районашка, городашка профессионально-технически училищаш хьаелларо вIаштIехьдоалийт кагирхой шоашта ева балха говзал кара а ерзаь шоаш бахача балха баха. Цхьабакъда, кагирхошта професси харжара, къахьегача советски сага сийле йовзийтара массане а новкъостал де деза царна: школаша, профсоюзнии комсомольскии организацеша, ерригача общественносто, кхыбараша. Кагирхошта дага йоала професси ларде а лувцаш цар безам дукхагIа тIалатта говзал Iомаяра училищашка дIахьежабе беза уж. Кхувш боагIача кагийча наха юкъера бакъонаш телхаеча хулиганашца къовсам лоаттабара лоархIаме декхараш хьалхашка а оттадаь вай партеи правительствоси тIадожаду вайна кагирхошта юкъе дукхагIа кхетама болх белга.

Профтехобразоване дешара заведенешка кагирхошта мел эша хьалаш долаш да, шоашта еза балха говзал караерзаяра, тайп-тайпарча культурно-массови мероприятешка дакъа лацара.

Профессионально-технически училищашка деша багIача кагирхой торо я инженерно-технически элементаш йола чоалханера профессеш караерзае. Вай республикерча промышленни объекташка балха баха а ца Iеш вай мехкарча дуккхача городашка балха ух училищаш чакхъяьха кагирхой. Уж го йиш я Европе, Новороссийске, Сумгаите, Красноводске, Саратове, Волгограде, кхыча дуккхача городашка. Училищаш дика чакхъяьха дешархой кхыча дешара заведенешка цхьаккха конкурс а йоацаш заочно деша дIаэц.

Кагирхой деша багIача хана цахалдаш уж могаш ба-бац хьожаш тIахьожам лелабу медицински болхлоша. Бахийта безараш мах боацаш путевкаш а лийя санаторешка, салоIача цIеношка хьежабу. ХIара шера вай республикерча хозача моттигашка оздоровительни лагераш кийчъю кагирхошта, эшшаш бола кхача хулийт цига. Цига дика салоI, спорте хьинаре дакъа лоац. ХIанз вай республикерча 4 оздоровительни лагерашка салоIаш ва 700 совгIа дешархо. Профтехобразоване система болхлоша гуш махиллара берригa шоай низ тIабахийта къахьег лакха балха говзал йола кадраш кийч а еш, сий долча болхлой класс дукхагIа хилийтара.

КПСС XXIII-ча съезда решенеша шерра перспективаш хьайийлай дIахо йодача хана советски халкъа хьал-торо лакхъяра, цунца цхьана доккхий декхараш хьалхашка а оттадаьд хIара сага. КПСС ЦК, Лакхехьарча Совета Президиума, СССР-а Министрий Совета постановлене тIа белгалдаьккхад берригача советски наха общественнии пачхаьалкхени органаша хулиганашца дира къовсам лоаттабе безилга. Къахьегара, салаIара, ираз долаш бахара советски наха новкъоарле еш болча хулиганашца цахаддаш дира къовсам лоаттабергба къона тIехье юкъе а озаш дегIаухаш латтача, дунен тIа эггара хьалха латтача вай болхлой классо. Йоккха сийле я хьалха латтача болхлошта юкъе хилар.

З. АХМАТХАНОВ,
Республикански профтехобразоване Управлене начальника заместитель.

СВЕРДЛОВСК. Кубана лаьрхIа бIаь гаргга силови агрегат кийчъя дош деннад Уральски турбомоторни завода болхлошеи специалисташеи. Шоай дош кхоачашдеш ба уж, хIанзалехьа а дIаяхьийтай тропически кхоачашъяь 40 агрегатах йола парти. Кастта ПаргIатон гIайрен тIарча доттагIаша дIаэцаргья лаьттташта хиш дехкача новкъостал дергдола машинаш.

Сурта тIа: силови агрегаташта отделка еча дика къахьегаш я маляр Р. Алексеенко. АргIана дIайохьийташ йола агрегаташ кийчъеш я из хIанз.

А. Грахова сурт.
ТАСС фотохроника.

Мастер-общественник

Грозненски аьшкабетона завода болхлоех нагахьа саг вац производства балха тIа хьалха латта, коммунистически къахьегама ударник, дика общественник, смена мастер Костоев Хьасанби ца вовзаш. Диъ шу хьалха итт класс дикеи тIехдикеи чакх а яьккха цига арматурщикалла балха вера из. Барттайнача коллективо безаме тIаийцар зIамига саг. Юххьанца гучадаьлар хIама хара из тIа кхувш хилар. Даим шийна балха тIа уйла а латташ хьинаре къахьегарах пхи бутт боаллашехьа толамца караерзайир арматурщика говзал, балха йиълагIа разряд елар цунна. Дукха ха ялалехьа балха тIа хьалха латтарий мугIарашта юкъе вахар Хьасанби. Заводе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи елар цунна. Ше цига болх бешехьа Ростовски халкъа боахама институте деша вахар из 1962-ча шера. ХIанз цу институте йиълагIча курсе дешаш ва Хьасанби.

Новкъосташта хьокхам телаш, цхьаккха замечани йоацаш, хьинаре къахьегаш хиларах массехказа Сийлен грамоташ еннай цунна, хIаьта къахьегама книжка тIа дIа а яздеш дуккхаза баркалаш яьхад.

Общественни балхаца а дика дакъа лоац нов. Костоева. ВЛКСМ заводской комитета секретара заместители завода дикагIвола агитатори лоархIаш ва из. Цул совгIа пенгазета редколлеге член ва Хьасанби. Цо ше дика дакъа а лоацаш из керте латтача комсомольски организаце дукха металл, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоаьй.

Болх вIаштIехьбаккха ховш моташ из хилар айра завода кулгалхоша. Цхьа-ши бутт хьалха № 4 йолча цеха смени мастералла хьожаву Хьасанби. Хьалха хиннача дикагIа тоабир смена болх. Июль бетта план 20-ча дийнахьа кхоачашъяьй из керте латтача сменас. Октябра цIей сийна хIара денна нормаш 115—120 процент кхоачашъеш болх беш я цо кулгалду смена.

М. ПАШКОВ.

ВАХТЕ ЛАТТ Н. ВЕДЕРНИКОВ

ОЧЕРК

Цхьа моллагIа доаца хIама дар из. КIира даьннадар къонача болхлочо каталитически фабрике болх бу, бакъда, цIаккха а цхьаннега хIама хаттанзар цо.

— Мотт ца лувш ва из? — цецбувлаш вIаши бIарахьежар оператораш. Смене йоккхагIа йолча кхалсаго кхы Iс а ца енна дежурни инженерага хаьттар.

— Миштав из Николай? Е чIоагIа кура саг ва из, е производствах дог лазаш вац из. Ерригача хана цхьа хIама хаьтталац-кх цо.

Цхьан минута сабар а даь, дежурни инженера кердачунга хаьттар:

— ЗIамига саг, хьо цхьаккха хIаманца безам болаш а вий хьоагI?

ЗIамига саг бIарахьежар цунна. Низткъа велакъежар, холуш тохаделар цун бордаш.

—Фу гучадаьнна ях Iа са цхьаккха хIаманца безам бац?

— Iа цхьаннега а хIама ца хоаттандаь.

— Айса деррига кхетадендаь.

— Иштта деррига-м хой-хьоагI хьона? ХIаьта, масала, сернокисли натрий кийчъяра схема йовзий хьона?

— Сайгга булургба, сога мар кхал.

Дукха гаьна боаццаш лаьттача оператора гIончаех цхьанне шорттига шок техар, цо яхар бег доаккхаш. «Наха-м бетташ ма доахий из бе Iомалуш, укхо ма дика кхетадаьд из цхьан кIирагIа, мастер ма хиларий укхох-м» йоахар цун дего. Хетаргахьа кхыча дуккханеша а иштта лерхIар из.

ШоллагIча дийнахьа экзамен хоатташ санна хIама дир цар цу кердача болхлочоа. Дукха баьхкабар цунна фу хов хьажа. Белала доагI - доагIаш дола дакъа дIа а тохаш маркхал бир Николая. Хьахиннача маркхала анализ йир, дежурни инженера Николайга дIабелар из.

—Хьона хетарах, фу тоъац укхунна?

КIеззига юхаозавелар из.

—Натрий тIатоха деза, — аьлар цо, шек воаццаш. Цун хетаргахьа йола концентраци йийцар.

Дикка кхы а ха яьккхар Николая ше цхьа хийра хеташ. Хетаргахьа, цунах хьагар. Бакъда, хьагI яцар. Ше къонача болхлочоа раьза хилар хьуладора дежурни инженера, хоаставича из талхар кхерар.

«...Шийн йолча ханал хьалха ваьккхавар из хIамах сакхеташ хиларо. Атта хиннадацар Николая вахар. ТIом лаьттача тIехьарча шера школа парта тIара хьал а гIетта вахар из фронте. Разведко Iомаваьвар зIамига саг сабар долаш а хIама зувш а хила, тIом беш ерригача Польше гIолла чакхваьлар из, Берлине а кхаьчар. ТIом йистебаьлча, Эскаре гIулакх де ваха хинна из Грозне цIавера. Кхы дукха уйла ца еш Грозненски крекинг - заводе балха вахар. Каталитически фабрике болх бе волалу. Цул тIехьагIа № 43-3 йолча установке балха вахийтар.

КIоажамо хий чуозаш санна хьаэцар балхах шийна дувцар Ведерников Николая. Бакъда, шийн дегIа оамало маяххара керттердар, инженера шийна хьадувца ца кхийнар е дага ца дехар хьоадеш мара хаттар дацар Ведерникова.

Вай дахкац укхаза из сабар долаш хинна хилар дика оамал я е во оамал я аьнна къоастаде, вай алхха белгалйоаккх цун оамал. Бакъда, вай белгалдоаккхаргда цунах даьлла дика цхьа хIама—из да гIулакхаца, къахьегам безаш, керттерчоа теркам тIабахийта ховш хилар. Касталаш ха дIалайзар Ведерников цIенхаштача гIулакха саг хилар.

18 саг болх беш йолча керттерча участкана — катализатор йокъаечеи чIоагIъечеи блоке хьалхле лелае оттаву из. ХIама дара тIера боацарашка, наха дечох чакхбала безам барашка цо духхьала дIааьлар:

—Оаш леладер чакхдаргдац шоана!

Дукха ха яккханзар из начальник вола блок предприяте хьалха латтар а хинна дIаотта.

1954 шу долалуш орден лелаеча завода № 5-6 йолча установка тIа болх бе вохийт Ведерников. Керда нах, керда моттиг. Шерлу, лукхлу цун балха а вахара а опыт. Из чIоагIа гIадвода цигара Iалальмате дика, шийн гIулакх дика довза йоккха опыт йола мастер шовзткъеи итт шу совгIа ха йола мастер Иван Петрович Воронов вовзарах.

Балхага лаьина кулгаш долча къаьнача мастера Вороновна йовзар балха кIоарга къайленаш—эггара кIезигагIа хIама дIа а дохийташ, эггара дукхагIа продукци йоаккхалора мехкIаьттах.

Из говзал хьаIомайир Ведерникова. Цо из дIаIомайора установке балха баьккхача къонача наха. Цо иштта дIахайтар царга балхаца дог - безам хилар толам баккхара керттердар долга. Дукхалар тайшз дар къонача сага ше каралаьца болх безаш хиларах. Практико бакъдора из иштта хилар. Е хIама хилар. Кхыча нахаца цхьана вахте латтар мехкдаьтта института практикантка. Болх во бора цо. Балха режима бехктокхаме бар операторашн цар гIончаш. Цар шийна тIабилла лоадам боаца болх мара бацар цо, хIаьта болх ца беш нийслора, тIаккха шийн институте яздь тетрадаш деша ховра. Цкъа тетрада тIа цхьа хIама дIаяздеш из йоаллаш шийна из бIарга ца дайначох тIех а ваьнна дIавахар Николай Иванович. «Кхийна йоI ма йий из кхеталергда цо-м производстве балхаца дувзаденна доаца гIулакхаш леладе йиш йоацилга», аьнна хийтар цунна. Бакъда, установкага а хьежаер операторие юхавеча а яздеш ягIар йоI. Ведерниковна хьатIаера ха яха кхалсаг, массане а тетя Паша е пана оалаш йола оператор.

— Цу «белоручкас» фу язду хьожавалара хьо, Николай Иванович, — аьлар цо шорттига.

— Долла хIама зув-кх Iа, тетя Паша, — аьлар цо.

— Хьажал хьо, хьажал. Везачунга письмо яздеш ягIа из.

Ше фу аргда ца ховш висар Ведерников. Бакъда, йоккха саг юхайоалаш яцар.

—Цу письмо тIа аа дийшар,—йоахар цо — «Е установка-м цIерагIа йоагаялара, хьо, дукхавезар, соца хинна».

ЧIоагIа лацар Ведерниковна йиIий къайленна юкъе эккха, бакъда, установка сий лораданза, болх лерттIа дIабахьанза баргбацар. Хьанна тоам ба наьха письмош деша. Цунна лацар йоIаца цу тIа гIолла хьакхашта вала. Бакъда, юкъарча гIулакха духьа, производства духьа из хIама дувцанза даргдоацача эттар. Коллективе чоагIа дийцар йоIа — практикантко яздь письмо, цо аьнна «Е установка-м цIерагIа йоагаялара, хьо, дукхавезар, соца хинна» яха дешаш. Из къаьстта новкъа даьннадар Сийлахь-боккха Даьхен тIом болча хана етташ бомбаш а йолаш, кхерамерча, халача хана установка сий ца доадеш лаьттача къаьнача болхлошта.

Практикантка йийлхар, цIаккха а иштта дола хIама дергдац ше аьнна дош делар. ЙоIа шийн гIалат довзара, операторашта шоай установка сий лакха хетара раьза вар Ведерников. Из дIадийцар цо завода парторгага.

—Мишта нийслу уж болх бар боккха мухъ хета, цхьаккха хIама а ца деш ха яккхар деза кагирхой. — яхаш хеттар цо парторгага. Дукха бальгIар уж цу хьакъехьа къамаьл деш, кагирхошта бала безача хьехамах лаьца дагабувлаш. Установкашка болх беча кагирхошца лерттIа кхетама болх баьбац йоахар цар. Из мишта бе беза дийцар.

Цу хана деиз Ведерников дукхагIа хила ваьлар цеховойи заводской комсомольски собранешка. Балхах вахача леладе дезачох лаьца дувцар къонача болхлошта. ЧIоагIа гIадводар из къонача сага производство, шийн болх безабаларах.

Иштта хьахилар Ведерников керте латтача установке чIоагIа, барттайна, вIаши новкъостал де кийча болча, моллагIа а халонаш эшае лелал долча наьха коллектив. ХIаьта халонаш балха тIехь кIезига нийслацар. Цкъа керда бедал — грозненски, сунженски мехкдаьтташ чакхдаха доладеш балха ритм йохайир. Бакъда, коллективо лоацача хана юхаметаоттайир из.

Ведерников вахте волча хана авари хургйоацилга хов завода кулгалхошта. Николай Ивановича дика кхетаду аварех доала зе, из дIаяккха къа дукха хьега дезилга.

Нагахьа санна цIаьхха электроэнерги ца хулаш йисача? Цхьа-ши минут яьлча дIа ца дохийташ дола бензин газови линех топка чу дола, тIаккха пишк цIий лу, авари хилара кхерам ба. Из тайпара хIама хилийтац Ведерникова хьалхле лелаеча болхлоша, фе латт уж вахте.

Дукха гIулакхаш да Ведерникова. Установке болх барал совгIа цо дукха общественни гIулакхаш а лелалу — завода парткома член, цеха партбюро член ва из, пенгазет арадоахача юкъе ва. Из деррига деш ше воллашехь а цунна ха корайоагIа рационализаторски предложенеш уттае а. Масала тахан дукха сахьаташ даьхад цо конденсатора-холодильника схема уйла еш. Бензин чехкагIа дIагIоргдолаш, цунна колонна чура давлени лохлургйолаш, балха овсарие лакхлургйолаш фу де деза хьожаш ва из. Паросборника тIара регулятора давлени эргаьккха тоайича, ректификационни колоннаш Iанарца дикагIа Iалашйича, из мах бола энергоноситель дуккха а кIезигагIа дIаяхийта ше де гIийртар вIаштIехьдоал Ведерникова. Из деча хана цунна дилац идеологически балха дешаш а. Балха опыт йовза Краснодаре ваха волаш цунна цига бIаргаийра хоза кийчъяь гойтара агитаци.

Краснодарций щиташ лайга, хоза да яхаш дийцар цо парторгага. Схема а оттайий завода художник волча вода из. Ше дIалоладаьр чакхдаккхалца юхавагIац.

— ДIатIахьежача-м сабар долаш сатийна саг ма вий хьо, хIаьта боккъалдар аьлча, хьона гунахьа доацаш цхьаккха а производственни фент а яц, — оал цунга цкъаза сесага Люсяс. Бакъда, цунах эгIазвоцац Ведерников. Цунна хов Люся ше а юкъарча гIулакхах кIезигагIа дог лазаш йоацилга. Жилищно - коммунальни конторе коммунистически къахьегама бригадана керте латташ я из. Общественни гIулакх, вешта аьлча коммунизм хьалъяра гIулакх бахьан дог лазаш хилар ВедерниковгIар дегIа оамал я.

Доккхал ца лезаш, эхь-залел долаш саг ва Николай Иванович. Дукха ха яц цунна Социалистически Къахьегама Турпала цIи енна. Бакъда, из шийна хьахевача дийнахьа санна цхьа дог тохаденна Ведерников волаш мо хет.

Шийна Даьхено деннача совгIата жоп луш кхы а чIагIагIа къахьега уйла я цун.

— Дош даларах гIулакх хилац. Пятилетка хьалхарча шера баьча балха итогаша хьахьокхаргда сайна деннача совгIата аз мишта жоп лу, — йоах Социалистически Къахьегама Турпала.

Ю. ПАВАЛЯЕВ.

ГӀИШЛОНХОЙ ДЕННА НАКЪА ДОЛХАШ

СИХА, ДИКА ХЬАЛЪЕ КАПИТАЛЬНИ ГӀИШЛОШ

ГӀишлош хьалъеча санна дика гуш а холуш а бац коммунизм хьалъеча новкъа вай ДаьхенЧ боаха боккха кӀа. ХӀара шу масса за доал [illegible] Нохч-ГӀалгӀайче гӀишлош хьалъяра болам.

ДӀадаьнча ворхӀ шера хьал а ю, бо[illegible] бе йолаллийтай дуккха производствени объекташ, нах чу баха [illegible] общественни здадеш, школаш, больницаш, ихь ду[illegible] [illegible] гидротехнически сооруженеш [illegible] дехнаш, кхы дукха [illegible].

Уж [illegible] хьалъяь гӀишлош белгаха а дуккха вӀашгӀаръяь хиларий инженерни хьакъе лерттӀа хиларца.

Цунна хьежжа [illegible] хинна гӀишлой еча индустре предприятеш гӀишлой материалий производства. [illegible] гӀишлой-[illegible] болхашта механизаци [illegible] Толамца юкъекхуьл [illegible] болхан прогрессивни методаш.

[illegible] ГӀалгӀайчен гӀишлошъ [illegible] латта декхараш [illegible] кхоачаш [illegible] баха [illegible] дуккха йола кхоа[illegible] а уж дӀа[illegible] гучьлаха а уж дӀа[illegible]. Царех дувцаш хо[illegible] конференцешка, актанашна, совещанешка докладаши къамаьлаши деча хана.

Тахан юха а дувца дезача отт гӀишлонхой балха тӀехь цӀен-хаштта новкъарле еш долча хӀамаех. Хьалха а санна хӀанз а нийслу моттигаш хьалъеш латта гӀишлоши гӀишлой материалий индустре предприятеши цементаца, арматурни болатаца, столярни изделешца, хьуца, кхычунца Ӏалаш ца еш. Къаьстта во латт зашкабетонни изделей заводаш опалубка яра эшача металлаца, хӀьта цӀеноши ду завод кийчача формашца Ӏалашъяра гӀулакх. Из бахьан долаш болх беш йола формаш дукха лелаярах чӀоагӀа кхоачайий, хьаеш йола изделеш проектни бустамах а дика а хилац.

Беза мукь хьалъийбара кранаца майоагӀара Ӏалашъяьяц гӀишлош еш йола организацеш. Цо юхасецалу йоккхий а пайдане а йола конструкцеш юкъе йоалаелга, хӀьта иштта йоккхий блокаш ца монтаж елга а.

ГӀишлошта еш йола планировани кхоачамболлаш ца хиларах, материалашцеи кийчача изделешцеи уж Ӏалаш ца еш моттигаш увттарах, хӀьта иштта цу е вокх объекташ финансировани еча из каст-каста хувцаш хиларах иштта а ца тоъаш йола кранаш болх ца беш сайца латташ нийслу.

Уж кхоачамбоацараш гӀишлош хьалъеча дола дуккха шераш да. Царех лаьца дукха дувц, ладу, решенеш ю, соцамаш ду. Бакъда, уж дешаш тахан а тӀехьа къоастаданза да.

Хьалъеш латтача гӀишлошка хӀанз а нхачац уж хьалъяра эша кхоачамбалла материалаш. Уж я пенашта арахьарча оагӀорахьа йоаа хийта кирпишкаш, облицовка еш йола тайп-тайпара бос бола Ӏоакъаш, нийнаш тохача йохийта Ӏоакъаш, тӀарн [illegible] чакх ца йоаллийта Ӏоакъаш, кхыраш. Цу гӀулакхана гӀишлош майоагӀара дика хьалъяйтац, чура а арара а куц тоакаду.

МайоагӀара дикача проектно сметни документацица хьалъеш латта гӀишлош Ӏалашъеча а иштта цӀенхаштара кхоачамбоацараш да. Из дахка доагӀа «арахьарча» порядка бахьанашка (институтий балхий хьалда планировани ца хилар, исходни данеш ханнахьа хьа ца кхачар, кхыдараш), пхьабакъда, кертторадарм проектни институташа шоай болх вӀаштӀехьа ца баккхарах латт.

«Гипрогрознефта», «Чечингипровета», Севкавгипросельхоза коллективай сийлен гӀулакх да хьалъеш латта гӀишлош дикача документацеца шоай ханнахьа Ӏалашъяр.

ЦӀенхаштара кхоачамбоацарех цаӀ да дуккхача объекташта вишни средствашн дӀа юха екъар. Из бахьан долаш дукха объекташ хьалъеш йоагӀачул дуккагӀа ха йоаю, уж эксплуатаце дӀачуллар шерагара шерага тӀехдоахаш дӀаьхду. ХӀанз а хьалдеш латт «Гипрогрознефта» лаьрхӀа дола производственни зани (подрядчик — «Грозпромстрой» треста СМУ-4). Хьалде дӀадоладеча хана 1964-ча шера йистедаккха лаьрхӀа дар из. Иштта, эксплуатаце дӀачудала деза, ха тӀехъялийтай «Гипрогрознефта» 120 квартира йола цӀа (подрядчик — № 131 йола гӀишлошъю поезд). Дукха шераш дӀайхад типографии керда театри хьалдеш латт яхача хана дена.

Цу лакхехьа цӀи яьккхарел совгӀа районашка я хьалъеш латта дукха шераш долаш хьалъяра ханаш йӀаьхъенна дукха объекташ. Царех лаьца дуккхаза а дийцад вай кепайоазоно.

Юххера а гӀишлоний дикалах аланза далац. Вай хано дӀадехараш маяххара яц из дикал. Цун бахьан да керттерча даькъе цу лакхехьа дийца кхоачамбоацараш. Цхьан статья тӀа дийца варгвац хьалъеча гӀишлошта цу е вокх тайпара влияни еш йола фактораш. Бакъда, ше, къаьстта дувца доагӀа цхьа дош. Из да ӀотаӀаш долча лаьтта гӀишлош ярах дола дош.

ГӀишлош хьалъяра а зданешта эксплуатаци яра а практико хьакъехьекхад лард цхьатарра йоацаш ӀотаӀаш хилар бахьан долаш цар форма йохац хилар. Цхьайолча моттигашка лард 60—80 сантиметр хиллал сатташ моттигаш нийслу, цо пайда эца йиш йоаца йоаккх гӀишло. Грозне уж моттигаш дикка дукха я. Черноречье яхача поселке, Октябрьски, Заводской, Старопромысловски районашка цӀенош иштта техар. ХӀьта нийслу из республика кхыча районашка а. Цкъаза геттара деха цӀенош дӀадоалаш а нийслу. Иштта дехар Правобережне 30 сага йолча общежите кхозза вӀашгӀардаь цӀенош. Уж хьалдаьдар «Чечингсельстроя». Уж юхаметтаоттаде гӀерташ дуккха къа а хьегаш дикка средствашн дӀаяхийтачул тӀехьагӀа хӀама а ца хинна, дохаде дийзар.

Дуккхача шерашка хиннача дуккхача комиссеша баьвкхача вемо хьахьекхад цӀенош талхаш хилара керттера бахьанаш гӀишлошъераша оттаьча нормашеи технически хьалашеи дӀадехараштта тӀерабувлар хилари царех пайда эцача хана из гӀулакх тӀахьожам боацаш леладари долга. ГӀишлошъераша диза даргдоаца гӀулакхаш ца деш хилар да укхаза дувцар. Уж да лард йоллаш дола лаьтта Ӏо ца тоӀадар, гӀишлош атмосферниц технически хих лора ца яр, проекта тӀа оттадаь цу тайпара дола кхыдоа гӀулакхаш а. Иштта гӀишлонна хий тӀакхоачаш хилар дӀадаккханза даргдац. Цу лаьтташка цӀенош хьадара гӀулакх къоастадаь дукха ха хила йоагӀар. Бакъда, хьалъяь гӀишлош йохаш дуккха моттигаш йоллашехь, хӀанзалца практически цунах деш хӀама дац. Грозненски нефтемаслозаводера парафин доаккха производство шерьеш хиларца дувзаденна дукха гӀишлош хьалъяра монтажни балхаш де дезаш хила ра уйла йича хӀаьта а. Оборотни хица дуккха керда установкаш Ӏалашъяра лаьрхӀа блок хьалъяь ах шу совгӀа ха мара яц, бакъда из йохар кхерам болаш я. Из блок болх бергбоацача яьлча технологически установкаш болх ца беш совца еза. Духхьал цун уйла йича а дика кхетадергда вай дувца дош мел боккха лоархӀам болаш да. Цунга хьожаш комиссеш я.

Блокага хьежача комиссе оттадир из хьалъеча хана гӀишлонхоша гӀишлош яреи монтажни балхий нормаши правилаши толхаяь хиларах из аварийни хьала тӀа аттай, аьнна. Къаьстта аьлча йоккха диаметр йола трубопроводаш йохкача хана царна кӀалхара лаьтта ӀотоӀадаьлац, хӀаьта уж чуухкача сангарашка лаьтта чухьекхад молоагтӀара ӀотоӀа а ца деш. Блок хьалъеш даь деррига гӀишлони монтажнни балхаш даьд «Грозхимнефтестрой» треста СМУ-7.

Хьалъяь гӀишло телха моттиг эттача къаьстта цу гӀулакха лаьрхӀа дукха средстваш дӀаяхийта езаш хул, цох доккха зе доал пачахьаликенна. Цудухьа из дош лаьрххӀа моттиг йолаш а кардинально а къоастаде деза. Вешта аьлча республике хила еза ӀотаӀача лаьтта зданеши сооруженеши хьалъяреи царна эксплуатаци яреи инспекци, хиланза яргӀоаца бокъонаш йолча специалистий группа юкъе а йодаш. Иштта йола «инспекцеш» йолаш я Украина Днепропетровски, Херсонски, кхыча областашка. Иштта йола инспекци йиллара йола предложени дуккхаза оттаьй «Гипрогрознефта» институто. 1963 шера цу института специалисташа оттайр иштача инспекцех йола «Положене» проект. Бакъда, цунга хьажарах йола результаташ хӀанз а йолаш яц.

Дика хургда ӀотаӀаш долча лаьтта гӀишлош хьалъяра технически хьалаши правилаши Ӏомаергйола массе а звенех болча болхлоштеи инженерно - техническа болхлоштеи йола хӀара шерара семинараш «Грозхимнефтестроя», «Грозпромстроя», «Чечингсельстроя» тресташка йоккаре.

Статья тӀа дувцаран дуккхачарех керттера дешаш мара дац. Уж дешаш дикача оагӀорахьа къоастадаро доккха новкъостал дергдар республике хьалъеча капитальни гӀишлош хьалъяра гӀулакх тоадара.

Б. ШТУКАТЕР,
«Гипрогрознефта» инженер.

Саратовски область. 53 эзар центнер сортагӀа дола ялат пачхахьалкхенга дӀачулу «Ершовский» яхача фу кхедеча совхозо. Керттерча хьалта болх бе йолаялийтай сахьата 40 тонн ялат чакхдоаккхаргдола ялат цӀендуи сортагӀа къоастадуи ша луни. СменагӀа шинна а линева гӀулакх деш вийъ саг ва.

Сурта тӀа: «Ершовский» яхача совхоза хьагта.

Е. Соколова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОАМАН ДАЬГӀЕНАШКА

Советскера хьалъараваьнна Йтум-Кхалагахьа дӀалестача наькъо сов дукха голаш етташ корта бӀогора аха болалу. Лоамашка цхьац-цхьаццанахьа дух дувлача шовдай хьаӀаь цӀена хиш, леттадуш сиха доагӀача бирсача хих дӀаккет.

— КӀайча, харшаш дийнача лоаман чхараша тешаме мархӀа доалладу, Аргуна гечо.

Цхьабакъда, лоамашка дӀахо хьал чу мел вода чхараш кӀезиглуш баьццара лерз лоамаш. НагГахьа гола тохача мара гӀуча ца доалаш юстара дус Аргун. Ши эзар метр лакха яда альпийски даьгӀенаш. Наьха теркам тӀиазаб цу беркатерча моттигаша. ХӀана наха гӀулакх деш я уж. Цу пар-гӀатача даьгӀенашка денгара-денга дулха тоалуш дӀаьхача ахкан дажаш дел эзараш доахана дуккха эзараш долча жа Ӏулаши. Вай республика дуккхача боахамашта дика доакъара база я лоаман даьгӀенаш.

Къахьегам дукха беза къонахчал дола нах ба укхаза болх беш. Лоамашка дага а доацаш дукха нийслу: лоаман чӀоже гӀогӀ делле чхар чухарц, дага доацаш аьхха нийслу, кхы а сага кхерамерадараш хул. Цхьабакъда, къаьстта лоамашка шоайла чӀоагӀа барт болаш, хьожаш, новкъостал деш ба нах. Доз тӀаулача лоам кӀал улача Хамалдой яхача моттига «Гвардейский» яхача доахан кхевбача совхоза Ӏулаш дак. Халача хьалашка доахан лоажалу опыт йолча гуртоправаша Ацаев Дадула, Алиев Ӏабдурахьмана, Викаев Исмана.

Доахан дажа дӀалаьхкача участкера ветеринарни фельдшер комсомолец Мирзоев Имран вӀамига саг ва, цхьабакъда, альпийски даьгӀенашка юххьанца венавац из. Ши эзар совгӀа бежан долча ворхӀ Ӏула гӀулакх ду цо. Шоайла вӀаши итташ километраш гаьна да Ӏулаш. Цхьабакъда, лоамашкарча халача наькъех бӀу ца къожабеш хан-ханнахьа Ӏулашка хьожаш говрапа чакхвоал специалист. Эшшача ший метте хул цӀена, тешшаме болх кхоачашбу ветеринара.

ДӀадахача шера дӀаьхача ахкан альпийски даьгӀенашка доажалаьча хӀара бежана 80 килограмм дулх тӀаккхийтар. ХӀаьта укх шера бригадира Висаитов Хьумида яхачох кхы а дукхагӀа тӀаккхетаргда хьайбашта дулх, дийнахьи буси хӀара бежана тӀаккхета дулх хетаргахьа 700 грамм хургья.

Дика тоаденна да Грозненски района 1 Мая цӀерахча колхоза хьайбаш. Лоаман даьгӀенашка доахан доажадеча Ӏушта дика хьалаш Ӏалашдаьд совхоза кулгалхоша. ВоккхагӀа волча Ӏупо [illegible] Татреи цун гӀончий Лорсановеи Курсаевеи хьайбаш тӀехвика тоаденна да. Ер шу доладелчахь цаӀ бежан дӀакъаьстадац цар Ӏулаш ра.

«Альпийский» яхача совхоза централни усадьбана тӀехваьлча № 1 йолча шурий совхоза бежаӀуй палаткаш латт. Укхаза ворхӀ бӀаь бежана гӀулакх деш ийс саг ва. Цу районера даьгӀенаш дика я. Хий а долаш да. Доаханна дикка дулх тӀаккхетийта дага ба уж, цхьабакъда, цар лерттӀа болх бергболаш деррига хьалаш Ӏалашдаьдац укхаза. Цхьаццайолча палаткашка медицински аптечкаш яц. Дуккхача хана дена дувпе а, хӀанзалца транзисторни приемникаш еннаяц царна. Итт ди тӀехьадувлаш кхухь укхаза газеташи журналаши. Вай мехка хула событеш йовзац хьайбаш леладерашта.

Ӏалаьмате воча хьала тӀа я Грозненски шурий совхоза доахан доажалу даьгӀенаш. ХӀанзле буц хьийрчай укхаза, пул совгӀа цхьаццайолча моттигашка маьлхе йоага а яьй. Кхы а вогӀа да доахан хица Ӏалашдара гӀулакх. Цхьан метте хий меладеш нийш латт, цхьабакъда, хий кӀезига доагӀа, хӀаьта укхаза маша зоагӀача 200—300 бежана из кхоачам а хилац.

— НагахЬ санна дӀахо а иштта хуле, — йоах Ӏуша дулх тӀакхетарга дог доахилга а яц. Буц а хий а дола кхы моттиг лаханаз яргьяц.

Гаьнна лоаман даьгӀенашка доахан доажадерий дика йоаххо ю совхозо. Буа кхача дикабар лоагтабу, хӀаьта иштта эшача спецбаракъанца Ӏалашбу. Цхьабакъда, культурни гӀулакх дар укхаза а доагтӀача боарамах дац.

А. ГАНЖУЕВ.

ЯХЬЕ БАЬННА

Наурскии Шелковскойи районий къахьегамхой социалистически яхье баьнна дукха ха я. Массаза а вӀаши тӀахьожам баро, делегацеш дӀа-юха ахаро из социалистически яхь чӀоагӀ а еш боккха пайда лу яхье баьннарашта.

Укх шера кхозза вӀаши тӀахьожам баьб районашка. ХьоалагӀа вӀаци тӀахьожам ах шера план мишта кхоачашъяьй хьажа баьбар.

ЦхьоалагӀча августе Наурски районе яхаяр Шелковской районера делегаци. Из хилар района Ленина цӀерахча, «Красное знамя» яхача колхозашка. Делегацеца дакъа лаьцараш хьежар комплексни бригадаша болх мишта бу. Ялат кхедераша деш дола балхаш белгалдир делегаце членаша. Гурахьа дувш дола ялаташ геттара дика кхеду укхаза.

Наурски района Ленина цӀерахча колхоза йиълагӀча комплексни бригаде делегаце членаша ладийгӀар цу бригада кулгалхочун къамаьлага. Цо дийцар ка болча ялатий лакхара хьувкъам мишта кхебе биза. Укх колхоза ахархоша хӀара гектара тӀара 21 центнер кӀа чуийцад. 1129 гектара тӀа вӀадийнадир деррига кӀа. Мукх а бактхабар хӀара гектара тӀара 16 центнер. ЧӀоагӀа безам тӀабахабар делегаце члений 30 механизатор вахача стана. Цига дика вӀаштӀехьдаьккхад механизаторашка салаӀийтара гӀулакх.

ЧӀоагӀа техкар делегаце членаша шоаш хиннача Калиновски юрта совето бу болх. Ховш да укх юрта совето ерригача республика юрта советаш тӀахьийхалга еррига юрташ тоае. Шоай дош дика кхоачашду калиновцаша. Дукха гӀулакхаш вӀаштӀехьдаккхад цар шоай декхараш кхоачашдара. Юрта совета кулгалхоша дувц юрт тоаеча дакъа лоацаш беррига юртахой болга. Укх шера юрта хьалъяьй тика. 75 меттига лаьрхӀа берий беш я хьалъяь яла йоаллаш, 8 километр хий дӀаухийта лини чакхъяьккхай.

Ка болча ялатий хьувкъами, юкъарча доахана продуктивность лакхъяри, паччахьалкхенга хьайбай продукци йохкара план кхоачашъяри шинна а района вӀаши тардича, делегаце дакъа лаьцараша белгалдир районий ахархоша болх дикагӀа бар дахача шераца нийсдича. Шинна а районо кхоачашдаьд шоай социалистически декхараш. Ка бола ялаташ хӀара гектара тӀара 20 центнер даьккхар Шелковской районе, хӀаьта Наурски районе 17,7 центнер даьккхад. ХӀара Ӏаттагара еррига Шелковской районе юкъера лаьрхӀача 1246 килограмм шура яьккхай, хӀаьта Наурски районе 1240 килограмм яьккхай.

Жа леладераша а толамца кхоачашдаьд паччахьалкхенга тха дохкареи жа дебалареи декхараш.

ВӀаши тӀахьожам барах дика пайда боал шинна а оагӀонна. Наурски районе геттара дика дел масса а тайпара балхаш. Царна шоаш тӀехьабусарг ца хиларах дог тийша ба Шелковской района къахьегамхой.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской РК секретарь.

ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. Халкъа эскара бӀухой халкъа милице новкъостац амери кански бомба хьейоазсташ ба.

ВИА—ТАСС радиофото.

Дуккхача шерашка хула баьций, шекара свекла ги, дӀаюв коартол кхеяра тӀаберзабаь ба Польски юрта боахам. Хьахиннача продукце доккхагӀа дола дакъа дӀаухийт кхыча мехкашка, социалистически мехкашка санна Малхбузен Европа мехкашка а.

СУРТА ТӀА: Вроцлава юхе уллача госхозе чуэцаш латт дуккхача шерашка хула баьцаш.

ТАСС-ЦАФ сурт.

Бурув деттарий гӀулакхаш

«Октябрьнефта» мехкдаьттахой санна Октябра цӀей сийна вахте эттай старогрозненски кӀоарга бурув деттача контора нов. Гунько Леонид Алексеевич керте латтача бурувдеттарий коллектив.

Къаьстта дика лел болх август бетта. Графикал дийнахь-бус ялх метр бурув тоха дезача шин дийнахьа-бус 30 метр бурув техар бригада коллективо. Цхьа бутт ханал хьалха бурув теха яикха лерхӀ цар скважина. Яхье хьалха латт А. Шатуха, Г. Ивахненко керте латтача бурув деттарий сменай коллективаш.

А. ТИЩЕНКО.

ЭРГАБАЬККХАБ БОЛХ

Дикка эргабаьннаб укх шера Наурски района Ленина цӀерахча совхоза шурий ферма болх. ДӀадахача шера гурахьа геттара халача хьалатӀа дар хьайбаш. 1964 шерашка хала Ӏангара даьха хьайбаш ахкан замалахьа а дисар лерттӀа доакъар доацаш. Сийна конвейер яцар е подкормка лаьрхӀа луш хӀама дацар, цудухьа доахан эсала дар, паччахьалкхенга шура йохкара декхараш цхьанна квартале кхоачаде маганзар.

Укх шера кхыча тайпара лел ферма гӀулакхаш. Планах укх шера паччахьалкхенга йохка езаш хинна 380 центнер шура хӀанзле дӀаеннай совхозо. Мишта аьттув баьннаб уж толамаш даха? Ӏан замалакъа даим Грознера барда кхикъа, кхоачамхиллал Ӏанарца кийчъяь концентраташ юаьй хьайбашта. Укх шера бӀаьстан юхье сийнача конвейера лаьрхӀа 82 гектара тӀа рожь дӀабийра. Апрель бетта сийна конвейер йоллача доажадаьх доахан. Цу гӀулакхо дика айир лохъяла йолаенна шура. Дуккха а дикагӀа ду доаркаша хӀанз шоаш леладеча доаханна гӀулакх. Хан - ханнахьа доажалу, цӀаккха доахан детта деза ха тӀецхьялийтац. Хьалха ерригача совхозе а вацар зоотехника специальность йола саг, хӀаьта хӀанз укхаза керда балха вайта ферма заведующи Хамзаев Паша дийша ваьнна зоотехник ва.

Хьинаре къахьегаш хиннай укх шера еррига ферма коллектив. Къаьстта белгалбе беза доаркай болх. ДӀадахача бӀарччача шера совхоза дикагӀа йолча ферма доярка Костина Екатеринас хӀара ше беттача Ӏаттагара юкъера лаьрхӀача 1681 килограмм шура яьккхаяр, хӀаьта укх шера-м духьала ворхӀ бетта 1681 килограмм шура яьккхай. ХӀаьта Темирбулатова ТӀауса хӀара Ӏаттагара итт килограмм дукхагӀа дӀаеннай шура. Иштта дика къахьегаш ба хьайбаш йхедераш а. Царна юкъера белгалбе боагӀа скотникаш Солтамурадов Махьмуди Зубайраев Увайси.

ХӀанз эри буц йолча доажадаьдаьча силос юаю хьайбашта. Ара чӀоагӀа йокъаенна яле а моша доакъар телаш шура кӀезигъялийтац доаркаша, хӀаьта шурий хьоанал базисничул лакхагӀа а я. План кхоачашъяь яле а дӀахо паччахьалкхенна шура дӀатергйола я ферма коллектив. Ер шу чакхдалалехьа планал тӀех 150 центнер шура дӀаяла лерхӀ цар.

ХӀанз ремонт еш латт хьайбай помещенешта.

ГӀожа доакъар кхоачамхиллал Ӏалашдаь баьннаб совхозе. Из доакъар совдаргдолаш да. Силос хӀана ферма юхе дӀайоллаш латт.

С. СУЛТАНГИРЕЕВ.

Доакъар Ӏалашду

МалгӀабика района «Кавказ» яха колхоз боккха боахам ба. Цу боахама доккхагӀа дола дакъа дӀалоац доахан лелдаро. Дукха ха йоацаш шоаш ворхӀ бетта баь болх техкаб укх колхозе. Паччахьалкхенга шура йохкара план 135 процент кхоачашъяьй. Иштта кхоачашъяьй тха а дулх лохкара план. Доахан леладарах пайда хиннаб колхоза 55 эзар сом. Ховш да доаханна тела доакъар кхоачамболаш а дикагӀа а мел хул доахангара хьайоала продукци лакхлулга. Цудухьа укх колхозе баьцаш дӀаювш дола лаьтташ шердаьд 600 гектарага кхаччалца.

Йол хьокхача хана гектара тӀара 2 центнер мара ялацар. Цудухьа 300 гектар йолча цоношка кхы тӀа баьций ги тессад. Шера эшар 1200 тонн мара йоаццаше а 1500 тонн йол хьокх колхозе уж балхаш даьчул тӀехьагӀа. Иштта дика Ӏалашду укхаза моша доакъар. Цул совгӀа укх колхозе Ӏайбарда кхехкабу установка яьй. Укх шера колхозе баьцаш дӀайийнай 950 гектара тӀа. Дукха пайда ца луча 280 гектар баьций аренашка силоса хьажкӀаш дӀайийнай. Ӏан доакъар Ӏалашде ха тӀаотташе а балха араьлар 4 звено. ХӀара звенона техника елар. Геттара дика шоай болх вӀаштӀехьбаьккхаб Коверов Константина, Усанов Михаила кулгалдеча звеноша. Шойла социалистически яхье а яьнна къахьегаш я звеноши. Иштта, Коверина Константина кулгалдеча звенос денна 30—35 тонн аьлах аргӀаш лу норма 18 тонн мара йоацаше а. Цу звеноша шин бетта 1750 тонн йол 1480 тонн силоси Ӏалашъяьй.

ХӀанз суданеки буц хьокхаш ба колхозе. Йол Ӏалашъеча къаьстга дика къахьийгад Бугаенко Николайеи, Бушов Александреи. Цар 18—20 гектар йол хьокх нормах йоагӀар 12 гектар мара йоацаше а.

Моша доакъар Ӏалашдергдолаш ца укх колхозе 18 эзар тонн, хӀаьта шера эшар 9,5 тонн мара дац. Иззал силос Ӏалашъе вӀаштӀехьдоал гектара тӀара 220—250 центнер силос ялар бахьан долаш. Денна хьажкӀаш хьокхаш я 6 агрегат. Шоай норма тӀехкхоачашъеш болх бу механизатораша Киселев Ивана, Ермеев Василе, Бахчинов Владимира. Цар 2—4 гектар тӀехкхоачашъю нормаш.

Доакъар Ӏалашдара болх сиха лел колхозе.

В. ТАГУРОВ.

АГИТАТОРАША ДИКА БОЛХ БУ

Новогрозненски мехкдаьтта цӀенхдоахача завода партийни организаце агитколлективе болх беш 124 агитатор ва. Цар чӀоагӀа хьехьег КПСС XXIII-ча съезда решенеш шерра дӀайоаржаяра. Агитатораша [illegible] методически новкъостал ду. ДуккхагӀа агитатораш юкъе а воаш дуне хьакъ[illegible] юкъера событеш, вай мехкарча хилара событеш йовзийтара хӀара бетта семинараш хул. Семинарашка къамаьлаш ду завода кулгалхоша.

Тайп - тайпарча темаех лаьца я агитаторашта ю семинараш: КПСС XXIII-ча съезда материалех, кердача планированеи экономически стимулированеи системах, Ӏилман ларда тӀа къахьегам вӀаштӀехьбаккхарах, атеистически темаех, кхыйолча темаех лаьца. Цхьайолча хана дикагӀйола опыт дӀа-юха ялара хетаяь а хул семинараш. Семилетка ханал хьалха кхоачашъяра Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар завода коллективо дӀадахача шера йиълагӀча кварталe, из моттиг яьккхай укх шера хьалхарчеи шоллагӀчеи квартале а. Иштта хьинаре къахьегача завода коллективо дукха материал ду агитатораштa. Цар беседаш ю морала, быта темах лаьца, парте чурчеи арахьарчеи политиках лаьца.

Политически просвещене кабинетерча материалех пайда эц агитатораша. Парткабинето хӀара бетта хьакъеста а еш, беседай темаш тел агитатораштa. Агитатораш боагӀ-боагӀача дӀахьожабарга, уж кийчбарга хьежжа идейни чулоацам болаш хул беседаш. Цехови партийни организацеша цехий партбюрошка хӀара смене шиний агитатораш хургболаш оттабаьб агитатораш. ДукхагӀолча даькъе агитатораш ба смена керте латта боккхагӀбола операторащ.

Хьалхарча вахте 12 сахьат даьлча хӀара дийнахьа беседа ю агитатора, хӀаьта дийнахь мара болх ца беча цехашка кхаьрача дийнахьа 12 сахьат даьлча беседа ю. Пропагандисташа еча беседашта нийсса хул цхьаболча агитатораша ю беседаш. Царех ва № 43-3 йолча установка воккхагӀвола оператор И. М. Иванов, № 43-4 йолча установка воккхагӀвола оператор В. Д. Мильнин. Царна КПСС Грозненски горкомо Сийлен грамоташ еннай. Хан-ханнахьа беседаш ю агитатораша нн. Душина, Гребенева, Ялрова, Тарасовас, Надлака, кхычар.

Ремонтни цехера кхетама болх тоабара партийни организаце хӀара бригаде оттабаьб мастераш-агитатораш. Цу гӀулакха дикка новкъостал дир къахьегама овсарле лакхъяра, корта бохабу малараш кӀезигагӀа мел. Агитатор, инженер нов. Томилин керте латта вентиляцена ремонт ю группа хьокхам телаш я цехерча кхыча группашта. Укх тӀехьарча хана цу группа баьча балха юкъе цхьа брак а хинназ, къахьегама дисциплина толхаяь моттиг а нийсъеннаяц.

ВорхӀлагӀча ремонтни цехерча агитатораша тешаме кхоачашду хьалхашка латта декхараш. Масала вентиляцена ремонт еча группана дукха агитаци е езаш хиланзар установкана ремонт еча хана. Заводера вентиляци лерттӀа болх беча юкъах тха вӀаштӀехьдаргда установка массехк узлана ремонт е,—аьлар цар мастерга. Толамца кхоачашдир цар хьалхашка лаьтта декхараш. Уж санна дола масалаш кхы дуккха а доаладе йиш я. Духхьала беседаш ярах кхоачамбаь Ӏац завода агитатораш, цар хьинаре дакъа лоац, заводе еча массови мероприятешта юкъе. Агитатора нов. Чернаис леладу дӀа-юха уха библиотека. ХӀаьта агитаторашa нн. Дуничкинас, Самойлова эшаш йола материалаш хьакъеста а еш, шна низаца хоза стендаш кийчъю.

Советски эскаре гӀулакх де болха завода болхлой накъа боахача, коммунистически къахьегама ударникий слет хулача, торжественни собранеш еча парткома дикагӀбола гӀончаш ба агитатораш.

29-ча июле Кирова цӀерахча поселка эстраде завода партокомо профсоюза заводской комитетаца цхьана йоккха сайре йир халкъа дружина хетаяь. Цига доклад йир хулиганашта керда арадаьннача указах лаьца милице начальника заместитела нов. Ивакина. Из сайре вӀаштӀехьъяккхара хьинаре дакъа лаьцар агитаторашa нн. Чеботарева, Григорьяна, Петрухинас, кхычар.

Иштта беча балхаца наха юкъе кхухь агитатораша парте идеяш.

Т. ЖУРБИНА,
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода парткабинета заведующи.

МАЛАРА ТІЕХЬАБАЬННАРАШ, ХУЛИГАНАШ, АЬРДАГІБАЬННАРАШ — БЕХКТОКХАМЕ ОЗА

Вай республика къахьегамхоша чІоагІа раьза а хинна тІаийцаб КПСС ЦК, СССР Лаккехьарча Совета Президиум, СССР Министрий Совет общественни порядок телхаеращца ра къовсам чІоагІбара де дезача гІулакхех лаьца долча дешага хьежа хиларахи цу деша хьакъехьа йоагГІаш йола решенеш тІаийца хиларахи бола хоам.

Цу решенешка терхалдаьд хулиганали хулаш дола обществана духьалара кхы гІулакхаши хоадам боллаш шоай овлангара денз дІаладанза дарг ца хилара хьакъехьа къахьегамхошта, общественни организацешта, паччахьалкхен органашта ловшдараши цар дІадехараши.

Партеи паччахьалкхеной Іалаьмате боккха болх бар бахьан долаш вай мехка боарам боаццаш чІоагІа дегІабенаб шоай патриотически декхар, граждански бокъонаши декхараши кІоаргга кхетадеш болча советски наьха сакхетам. Цунца цхьана хІанз а дІаьннаяц вай законаши морали гІожа телхаю, шоаш леладеча мегаргдоацача гІулакхашца советски наха сатийна баха а къахьега а новкъарле ю хулиганалеи кхыча зуламийи гІулакхаш лелаларца къахьегамхой хІама хьадара къахьегам, салаІар ийрчалоаха обществана духьалара элементаш а.

Цу тайпара зуламерча а кхылолча обществана духьаларча а элементащцара къовсам чІоагІбара тІаерзаяь я а я КПСС ЦК, СССР Лаккехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета решенеш.

Хьахул общественни порядок телхаярцарча къовсама шерра фронт: цунна юкъе йолх еррига паччахьалкхен а общественни а организацеш, хІаьта зуламаш делгеи уж деш хилара бахьанаши шоай овлангара дена дІаладахара болча къовсамах шийх дерригача халкъа гІулакх а хул.

Социалистически законност чІоагІъяра, массе а тайпах дола бокъоний порядок телхаелга шийн овлангара денз дІадаккхара, зуламаш делга дІадаккхара, къахьегамхой хьинаре хилар дегІакхувлара, бахача наха юкъера уж кхетамца кхебара болх дикагІа тоабара долча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей, милице, прокуратура, суда органий декхарий къоастам баьб.

Дукха а дола гражданашта довшдараши хулиганалах бола бехктокхам чІоагІбанза барг ца хиларах йола общественни организацей предложенеши тергал а еш, СССР Лаккехьарча Совета Президиумо 1966 шера 26 июле лаьрххІа дола Указ тІаийцад цу деша хьакъехьа.

ХІара мел ду хулиганал паччахьалкхен органашца а советски общественностo а хоадам боллаш юхалеттаргдолеи, хІаьта хулиганаштеи аьрдагІбаьннараштеи шоаш леладу хулиганал бахьан шиш боллаш чІоагІа бехктокхам хургболеи хьал оттадара тІадерзадаь да Указ.

Указаца оттадаьд хулиганал леладарах бола административни а уголовни а бехктокхам чІоагІагІа хулийтилга, хулиганал леладарах дола дешаш тахкара а суде дувцара а ханаш лоацца хулийтилга белгалдаьд, гражданий унахІеноша кхерам хулийта е цар сийле дола зуламера гІулакхаш дар юхалеттара йола милице болхлой бокъонаш шерьяьй.

Указо духхьашха къоастам бу доккха доацача хулиганалла. Из доархІ яппараш ярах, гражданаш ийрчабахара гІулакхаш лелаларах, царех дарра дола общественни порядоки гражданий сатеми боабу кхы гІулакхаш лелаларах.

Лакхлу доккха доаца хулиганал дарах бола бехктокхам. Из дарах суд ергъя, хьалха санна кхаь денгарабийсангара денз а доацаш, 10 денгара - бийсангара денз 15 денгабийсанга кхаччалца ха теха лаца, е алапех 20 процент сеца а дергдолаш, цхьан беттагара шин беттага кхаччалца ха теха балхаш дайта, е 10 сомагара 30 сомага кхаччалца гІод теха.

Геттара нийса дар доккха доаца хулиганал дарах лийцараш лелабара хьалашта хьалха критика еш хилар. ХІанз уж лийца лелабара нонагІа шиш бола режим оттаяьй царна. Лийцарашкара хьабоахаргба лийцача хана цар буача кхачанга а уж лелабарга а бола мах; царна мукъа лац ядеш каьхаташ дІаахийта а хІанийде а, кхачан продукташ ийе, цар массаза а болх беча моттигашкара алапеш а, тергдац царна лийца болча юкъагІа. Доккха доаца хулиганал дарах лийцарашка мах боацаш улицаш, ковнаш, кхыйола общественни моттигаш цІенъяра балхаш а кхыдола физически балхаш а дайтаргда.

Ханза мо доккха доаца хулиганал дарах лаьцачо шийна теха лацара ха яккха па тугаш е оттаяь режим цо футтаройна телхаеш хуле, бокъонаш телхаяьр даьна хилара ха 30 денга-бийсанга к... чалца йІаьхъе йиш я. Ханза мо шийна теха тоавара балхаш дайтара ха саго яккха ца тугаш хуле, яккханза йисача ханна меттел лацара ха теха йиш я.

Хьалха чакхдоахаш хиппача законодательствага диллача доккха доаца хулиганал дарах бола уголовни бехктокхам тІабожацар из даьча сага шера чухьа шоза административни Іоаткъам бара гІулакхаш даь хилча мара. Цо хьахулийтар общественни порядок телхаеращца кІаьдал лелаяра хьал. ХІанз шера чухьа шозлагІа доккха доаца хулиганал дарах уголовни бехктокхам тІабожаргба. 6 беттагара 1 шерага кхаччалца ха а теха лоацаргволаш е, из ха а теха тоавара балхаш дойтаргдолаш е 30 сомагара 40 сомага кхаччалца гІод тохаргдолаш. Доккха доаца хулиганал дарах йолча материалашка цхьа ди-бийса дадалехьа халкъа судахо ше хьежаргва.

Милице органий начальникашта бокъо еннай доккха доаца хулиганал дарах, дош суде а ца луш, шоаш 10 сомагара 30 сомага кхаччалца гІодаш детта.

Доккха доаца хулиганал дарах бола административни бехктокхам тІабож 16 шу даьнначa наха. Административни Іоаткъам барах бола халкъа судахочун е милице органа начальника соцам юххера а лоткъабе ца боагІаш а хилар оттадаьд, хІаьта хьем боацаш чехка кхоачаш а бу из.

Указаца лакхбаьб хулиганал дарах, вешта аьлча, общественни порядок гІожа телхаеши гуччахьа обществa сий ца деши дола гІулакхаш футтаройна дарах а футтаройна хулиганал дарах а бола бехктокхам. Цу тІа а законо хьалха оттаяьча футтаройна долча хулиганала белгалонашта, вешта аьлча, шоай чулоацамга диллача геттара эхь дайна е къаьстта а сий доацача тайпара хьанхашта дола е Іаьдала викала дале а общественни порядок лораяра декхараш кхоачашдеча общественнеста викалла дале а духьале ярца дувзаденна долча хулиганала белгалонашта тІатехай керда белгало — хулиганал ца дайтача кхыча гражданашта духьале ярца дувзаденна хулиганала гІулакхаш дар.

Из тІатохар бокъоний порядок лораяра дола бахача наьха хьинар лакхдаларца дувзаденна а да, хІаьта законности бокъоний порядоки лораеш латтилга, зуламаш леладеш хилар доа ца луши цунца къовсам лоаттабеши хулга — хІара советски сага граждански декхар долга белгалдаьккхача вай парте Программагара духхьала хьадоагІаш а да.

Футтаройна хулиганал дарах 1 шерагара 5 шерага кхаччалца ха а етташ судаш ергъя.

ХІанзалца дукха а хулиганали кхыдола къаьстта а кхерамера зуламаши доалаш а ца доалаш а дола герзаш а деттaш деш хиннад. ХІаьта а зулам деча хана герзах пайда эцарах чІоагІагІа бехк бе боагІаш хилар лерхІацар.

ХІана духхьашха оттадаьд доалаш дола герз е урсаш, кастеташ е кхыдола доалаш доаца герз, хІаьта иштта лаьрххІа дегІа човнаш-айпаш дергдолаш віаштІехьъяьха кхы кІамаш етташ е етта тІерташ даьча хулиганала гІулакхех бокккагІа уголовни бехктокхам белга. Иж гІулакхаш дарах 3 шерагара 7 шерага кхаччалца ха а теха лаьца воаллаве суд елга оттадаьд.

Республика цхьайолча предприятешка цхьацабolча кагийча наха гуччахьа хІана дац аьнна урсаш, кастеташ, хІаьта цкъаза шоаш дуола герзаш а кийчдора. ХІаьта духкхача кулгалхоша из тергал а дацар.

Шоай карарчар моллагІча тайпара дола гера кийчдарах предприятей, цехий, сменай, производственни участкай кулгалхой шоаш бехктокхаме хилар оттадаьд хІанз.

Хулиганалцара къовсам сихагІа чакхбахар духьа доацъяь йола ханаш оттаяьй даьча зулама дух довзара дознани а юххьанцара следстви а чакхъяхара, хІаьта уж дешаш суде дувцара а.

Масала, даьча хулиганала дух довзара цхе денна йола ха оттаяьй хьалха хиннача бетта йолча ханна меттел. Изаал ха оттаяьй уж дешаш суде дувцара а. Футтаройна деча хулиганала дешай хьакъехьа дух дайза дала деза уголовни дош дувцилга лаьрхІача дийнахьа денз 20 ди далалехьа.

Гера деттaш е детта тІерташ даьча хулиганалах долча дешай хьакъехьа а, хІаьта иштта кхенза бараша даьча хулиганалах долча дешай хьакъехьа а юххьанцара тохкамаш дергда; уж даь дала деза уголовни дош дувцилга лаьрхІача дийнахьа денз бутт балалехьа. Хьалха цу тайпара дола тохкамаш дара шин бутт ха лора. Суде уж дешаш дувцарга 10 ди далалехьа.

Хулиганалцара къовсам ка маьхала а ювлаш чакхбахара гІо хургла Указаца оттаяьча хулиганала гІулакхаш дарах сепабаь нах суде дешаш дувцалца, массаза а яхар мо, лийца хила безача положенех.

Дукха хІама ца эшшаш дерригa хулиганала гІулакхаш а гаьнна дукхагІа дола кхы къаьстта а кхерамера зуламаш а бахача наха ду. Цудухьа, малара тІехьабуьларпа лоаттабу къовсам чІоагІбара геттара боккхала доархІаме я Указаца оттаяь керда положени: зулам деча хана веха хилар бехктокхам чІоагІагІа бе боагІаш да. Малар дукха дезача наха цІенхашта уйла е йоагІаш да из.

Беха хиларцара къовсам чІоагІагІа хилийтара гІо дергда сага сийлеи общественни нравственностеи ийрчайоакаш беха а болаш улицашка е кхыча общественни моттигашка ахарах бола бехктокхам лакхбаро а. Милице органий начальникашта бокъо еннай беха а болаш улицашка е кхыча общественни моттигашка хиларах 3 сомагара 10 сомага кхаччалца болча боараме гІодаш детта.

Указо юкъеббалабьб кхувш боагІараша обществана духьалара гІулакхаш лелаларах бола дай-ноанойн цар кугаметта болча наьхеи бехктокхам.

16 шу далаза бола кхувш боагІараш беха лелараx 3 сомагара 10 сомага кхаччалца болча боараме гІод детдарга даьшта-ноаношта е цар когаметта болча наха. ХІаьта 14 шерагара 16 шерага кхаччалца ха йолча кхувш боагІараша доккха доацача хулиганал дарах е Указа 9 статья 1 даькъо белгалдаь хулиганал дарах кхувш боагІарий даьшта-ноаношта е цар когаметта болча наха милице органа начальника детташ дола 10 сомагара 30 сомага кхаччалца болча боараме гІод детта йиш я.

Доккха доаца хулиганал даьча 16 шерагара 18 шерага кхаччалца ха йолча наьха шоай балхах доагІа алапи деце гІод (10 сомагара 30 сомага кхаччалца болча боараме) е лийца боахкача хана лелабарген кхачангеи бода мах даьшкара-ноанойшкара е цар когаметта болча нахагара боаккхаш хилар а оттадаьд.

Даьшта-ноаношта деттаргдолча гІодо а кхыча материальни бехктокхамо а йоакхо йоаца дайи ноанойи шоай бераша лелалу гІулакхаш дикагІа тергалданза а царна тІахьожам лоаттабанза а боалийтаргбац. ХІанз а болаш ма бий моральни бехктокхамах дош а ца хеташ, цо цхьанна а хІаманна шоаш декхарийла ца белга а лерхІаш бола дай-ноаной. Цхьабакъда, кисана теха хІама царна дикка чІоагІа холуш хургья.

Общественни порядок лораяра дола бахача наьха хьинар дІахо а дегІакхувлар духьа юкъе йоалаю зуламера а кхыдола обществана духьалара а гІулакхаш лелаларнарча къовсама юкъе инициатива лелаеча гражданий хьашташ лораделга Іалашлу бокъоний гарантеш. Указаца оттадаьд зуламаш ца дайтарая зулачхе лаьца сопаварай тІаерзадаь гражданаша ду гІулакхаш де бокъо йолаш долгеи уголовни е кхыбола бехктокхам болаш доацилгеи. кхыметтел нагахьа санна уж гІулакхаш деш зуламхочоа зе данза ца доалаш хинналале а.

Зуламера гІулакхаши общественни порядок телхаелгеи ца хилийтара а юхалеттара а гражданаша деча гІулакхашца дувзаденна царна кхерам е низ барах а уголовни бехктокхам хулийтилга лаьрхІад.

Указаца духхьашха оттадаьд къаьст-къаьстача наха хулиганал дарахи кхыдола мегаргдоаца гІулакхаш лелададахи, йола административни органашкара администрацеген общественни организацешкен уха материалаш ювца а ювцаш, бокъонаш телхаераштa дина даргдоаца Іоаткъам бара гІулакхаш де а даьча гІулакхий хьакъехьа 10 ди далалехьа уж материалаш шоашка яхкийтача органга хоам бе а уж декхарийла хилар.

Хулиганала гІулакхаш даьча наха предприятей, учрежденей организацей администрацеша, хІаьта иштта профсоюзни комитеташа а ю влияни чІоагІагІа хилийтар духьа царна бокъо еннай, цу тайпара бола нах административни е уголовни бехктокхаме озарца цхьана, бахаьза ца бола моттигаш нийсъелча бІарчча е цхьан даькъа производстверча премеех а, хІаьта иштта салаІара цІеношкен санаторешкен ахара аьтту болча путевкаех а баха, царна квартираш телара аргІаш тІехьаяха.

Предприятей, цехий, кхыча производственни участкай, организацей, учрежденей социалистически яхьа итогаш ечей цар балха мах бечеи хана доархІамерча хьокхамех цаІ махиллара коллектива членаша обществе а быте а леладеча гІулакхий бокъонаш советски законаша а коммунистически морало а дІадехарашка хьежжа лeладеш хилар тергал де дезилга оттадаьд.

Къаьстта а доккхий зуламаш деча наха юкъе, доккха удельни дозал дІалоац рецидивисташа. Рецидивни зуламанцара къовсам чІоагІбар духьа віаштІехьъяьккхал лийца баьхкача моттигашкара мукъабаьннача наьха хьдца йолча категорена милице органий административни тІахьожам лоаттабелга — цар деча гІулакхашта тІахьожам лоаттабелга Іалашдар духьа, цар оагІонгахьара зуламаш ца хилийтар духьа, уж кхетамца кхебара йиза яргйоаца влияни яр духьа.

Цунца цхьана, чакхдоахаш долча законашта юкъе деладе лаьрхІад хьалха доккхий зуламаш дарах суд яьча наьха хьакъехьа а, хІаьта иштта цхьадола къаьстта а кхерамера зуламаш дарах суд яьча кхензабарий хьакъехьа а ханал хьалха условно мукъабувлийташ хилари яь суд кІаьлагІчунца хувцаш хилари кхы тІа а кІезигделга.

Бокъонаш телхаяь йоллашехь а зІамига хиларах е царна уголовни суд яр бакъахьа ца хиларца дувзаденна уголовни бехктокхам ца беш мукъабовлийта кхувш боагІараш юха кхетамца кхебар духьа общественни воспитателий институт хулийтилга юкъе деладу; уж воспителаш хьежабу кхензабарий гІулакхашта йолча районни (городской) комиссе е судо.

Зуламаш дарах е йоагІа суд йинза ца юсийтилга Іалашдар духьа белгалдаьд следствехи судахи лечкъаш бола нах хьалехилга дикагІа тоалара а, хІаьта иштта тунеадствацара къовсам чІоагІбара а де деза гІулакхаш.

Белгалдеш да халкъа дружинай болх хьинарегІа хилийтара де деза гІулакхаш: эггара хьинарегІча дружинникашта кхы тІа а алапи дола отпуск телилга, царна сийлен грамоташ, ахчан премеш, маьхера совгІаташ телилга.

ТІаийцача решенешка ше къаьстта йола уйла тІаерзаяьй бахача наха юкъера, хІаьта къаьстта а кагирхошта юкъера уж кхетамца кхебара болх дикагІа тоабара, зуламаш делгеи бокъоний порядок телхаелгеи хьахулийта бахьанаш а хьалаш а дІадахара, хулиганала гІулакхаш ца хилийтареи юхалеттареи хьакъехьа бу профилактически болх чІоагІбара.

Хоалам боллаш юхалетта деза шоаш лелалеча мегаргдоацача гІулакхашца советски наха коммунизм хьалъеча новкъарле ечар, вай законаш а мораль а телхаечар лелаераш.

ХІаьта шеко хила йиш йолаш а дац бокъоний порядок телхаелга шийн овлангара дена дІадаккхареи зуламаш делга дІадаккхареи хьакъехьа парте хьалхашка оттадаь декхар еррига паччахьалкхен а общественни а организацей, берригача къахьегамхой юкъарча низашца ка маьхала а йоалаш кхоачашдергхилар.

К. БУРМИСТРОВ,
Нохч - ГІалгІай АССР прокурор, 3 класса юстице паччахьалкхен советник.

Физкультурника деза цІей

13 августа советски халкъо дездергда физкультурника ди. Из да къонала, низа, духовни а физически а хозлла ди. 46 миллион болча вай мехка физкультурникий деза цІей да из.

1939 шера 16 июне СССР Халкъа Комиссарий Совето могайпр физически культуран спортей гІулакхий комитето оттаяь «Физкультурника Ди» дездарах йола предложени. Эггара хьалхъ из ди дездир 1939 шера 18-ча июле.

27 шу дІадаьннад цу хана денз. ЧІоагІа лаккхъеннай цу юкъа вай физически культуреи спорти. Эггара хьалха из ди дездеча хана мехка берригa а 5 миллион совгІа физкультурник мара вацар. ХІаьта хІанз цхьан шереи ах шереи юккъера лаьрхІача тІаккхеc 5 миллион физкультурник. Советски халкъо доккхал ду шийн спортивни гвардех.

ДІадахача ворхІ шера чІоагІа дегІабера вай физкультурни болам. СССР-а халкъий 2—3 ахкареи 1—2 Іанареи спартакиадаш хилар, советски спортсменаш Іана йолча 8-чеи 9-чеи, 17—18 ахканарчеи олимпийски ловзараш та юкъе дакъа лоацаш хилар.

Ди тІехь дукхагІа хул спорт еза а цунна юкъе дакъа лоаца а нах. ВорхІ шера 2-зза дукхагІа хиннаб уж. ХІанз вай мехка 200 эзар спортивни коллектив я, 50 миллион саг юкъе а волаш.

ХІара шера шийн ди дездеча дийнахь физкультурника отчет лу халкъа ше спортеи къахьегамеи даьхача толамех.

ДІадахача шера СССР спортсменаша 282 рекорд яьккхай; царех 97 дунен тІа тІехъярех а йолаш. Толамца чакхбаьлар вай спортсменаш дунен тІа а Европе а хьалхара моттиг яккхара ловзаш а.

Велосипедаш хоххача дунен тІа хьалхара моттигаш яьлар, дошо кхо медаль а йоаккхаш, хІаьта яйгача атлеташа — Европа кубок. Диазза віаьштта дунен а Европа а чемпион хилар вай команда хоккеях ловзаш. Классически шийн лоІамеи кІалтохаргах, латача доккхий толамаш даьхад, 28 меккара толашагІа бола фехтовальщикаш віашагІкхийттача йоккха котало яьккхар фехтоване советски школо. хьалхара моттиг яьхачарна. яла лаьрхІача 8 дошо медалах 5 а йоаккхаш. 16-чеи, 17-чеи, 18-чеи олимпийски ловзарашка командни зачетах хьалхара моттиг лаьцар советски спортсменаша, США спортсменел хьалха а боалаш.

1968 шера Мехико хургйолча 19-ча олимпийски ловзарашка, кхычахьа хургйолча дунен халкъашта юкъерча яхьашка кийчлуш ба хІанз вай физкультурникаш. Шеко яц, цига а вай толамаш доахаргхиларах.

Доккхийча толамашца накъабола шоай дезача денна НохчГІалгІайчен спортсменаши физкультурникаши. Физически культуреи спорти ца кхоачаш, уж ца лелаеш нах баха цхьаккха а моттиг яц вай республике аьлча харцхургдац. 194 эзар физкультурникий спортсмени ва вай, хІаьта секцешка физкультурей спорти лелаераш а тІехьа лаьрхІача —250 эзар саг. ДІадахача шера 44 СССР спорта мастери 1-ча разряда 279 спортсмени кийчвир. Вай республико доккхал ду шоай спортсменех. Вай художественни гимнастика команда РСФСР-а дукхазза йола чемпион я. Цунна юкъе ба спорта мастер, СССР хьалхарча моттига призер, РСФСР-а абсолютни чемпионка Овчинникова Наташа, спорта мастер Марина Гарибашвили санна бола спортсменаш. Команда тренер я СССР заслуженни тренер йола Нина Николаевна Силаева.

Лариса Ермичева спортивни гимнастиках РСФСР-а абсолютни чемпион, СССР сборни команда член я. РСФСР-еи СССР-еи хьалхара моттигаш яхара ка йоалаш лова велосипедистка Алла Певцова, шахматист В. Дорошкевич, стрелок К. Цаболов, кхыбараш.

Классически а шийн лоІаме а кІалтохаргах дика латаш ба спорта мастераш Багаев Деги, Мадаев Супьян, Дахкильгов Мухьмад, Пашаев Дауд, Идигов Саламбик, Левченко Александр, Ульбиев Элмарза, кхыбараш. Болгаре хиннача «Олимпийская надежда» яхача приза юкъе дакъа лоацаш волаш дото медаль яьккхар СССР сборни команда член волча НохчГІалгІай педогогически института студента Прийшаков Александра. Вай республике шиъ СССР заслуженни тренер, кхоъ РСФСР заслуженни тренер, «Физически культура отличник» яха значок яьккха 37 саг ва.

Физкультуреи спорти дегІаяра мел эша хьалаш да вай республике. Дика тоаь 6 стадион, 170 футбольни майда, 946 волейбольни баскетбольни площадка, 34 комплексни площадка, 112 спортзал я. Дешара-спорта болх тоабара мел эша хІама да.

Шерагара шу массаза доал дукхагІа хул физкультураи спортеи квалифицированни болхлой. ХІанз 213 лакхера физкультурни образовани йолаш саг ва вай. 1967 шера городе Москве Советий Іаьдала 50 шу дизара хетаь СССР халкъий 4 спартакиада хургъя. Цунна кийчо еш укх шера сентябрь бетта гор. Грозне НохчГІалгІайчен юбилейни спартакиада хургъя.

Цу спартакиада керттера декхар да юкъарча доацаш предприятешка, еш латтача гІишлошка, колхозашка, совхозашка, учрежденешка, школашка, профтехобразоване училищашка, специальни юкъерчеи лакхерчеи дешара заведенешка физкультурно-массови, дешара-спортивни болх тоабар.

Массехк этапах чакхъяргья из районнийи городийи физкультура коллективашка.

СССР халкъий 4-ча юбилейни спартакиаде дика выступленеш яра шоай низ кхо ца беш кийчлургба Нохч-ГІалгІайчен физкультурникаши спортсменаши.

К. МУСАЕВ,
Нохч-ГІалгІай Русспортсоюза председателa заместитель.

Узбекистана карта тІа хувцамаш лс дезаш ба географаш. Сыр-ДарьягІа дІаккхетача доккхагІдолча Ахангаран яхача хи кердача гечон проект оттаьй Ташкентерча инженераша. Укхаза хьаеллача Ангренски кІора разреза юстара доаккх из. Из гІоргда юстара доаккхаш даьккхача канала чуи шин тоннел чуи гІолла.

Хьалхара тоннель йоаккхаш ба из тайпа гІирсаш хьадеча аггара дикагІа опыт йолаш бола Московски метрополитена гІишлошъераш.

Из хий дІахо даккхаро горнякий торо хулийтаргья бІаьш миллионаш тоннашта хургйолча кІора а доккхийча каолина тІоанашта а тІакхача.

Сурта тІа: проходчески щитаца Архангаран яхача хина тоннель йоаккхаш латт.

Р. Шамсутдинова сурт.
ТАСС фотохроника.

Карагандински кІора бассейна «Сараньугаль» яхача треста № 122 йолча шахтера Л. К. Данзберга скоростни проходчески бригадо 24 балха дийнахьа «Караганда 7/5» яхача комбайнаца 8,2 квадратни метр сечении 2111 метр дІоахали дола вентиляционни штрек яьккха яьннай. Из дунен керда рекорд я.

31 балха дийнахьа 2500 метр яккха дош деннад горнякаша.

СУРТА ТІА: Л. К. Данзберга бригадацара Василий Иванович Каубе (хьалхарча мугІарах юкъера вар) звено забое Іечуяхалехьа.

Я. Турина сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ГОРОДЕ ГРОЗНЕ ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЯРАХ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ СОВЕТА № 23 ЙОЛА

РЕШЕНИ

1962 шера 26 апреле арадаьннача Нохч - ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Указа ларда тІа общественни порядок дІахо а лорае лерхІаш, къахьегамхой депутатий городской Совето соцам бу:

1. Город Грозне территоре тІа мукъа ма лулба:

а) бульварашка, паркашка, скверашка, киоскашка, магазинашка, столовешка, стадионашка, вокзалашка, кхыча общественни моттигашка спиртни маларaш мела;

б) улицашка, рынкашка, бульварашка, паркашка, кхыча общественни моттигашка эзартни лоьзараш віашагІдетта а царна юкъе дакъа лаца а;

в) общественни моттигаш гІаьлений юхкашца, каьхаташца, ганарий чкъорашца, кхычарца біехъе;

г) магазинашка, кинотеатрашка, трамваяштеи автобусаштеи тІахоьча очереда порядок толхае;

д) сайрийнарча хана бераши 16 шу даланза дола кхелета бераши халхарий площадкашка, сайрийнарча киносеансашка, спектаклашка, кхыча зрелищашка, хІаьта иштта ресторанашка, закусочнешка, бильярднешка дита;

е) берашкеи кхелатача берашкеи спиртни малараш, йий, тхьамка изделеш, цІилеторгаш, ловзаш дола карташ дохка. Уж тоьараш берашка эцийтара новкъостал деш бола нах административни бехктокхаме оза боагІа;

ж) кхийна нах шоашца а боацаш дешаш долча хана 21 сахьат даьнначул тІехьагІеи школьни каникулаш йолча хана 22 сахьат даьнначул тІехьагІеи бераш лелийта.

2. Подведомственни учрежденешкеи предприятешкеи общественни порядок телхаеш хилар дІадоаккхаш дола гІулакхаш ца дарах укх решене тІа оттабаь административни бехктокхам болба должностной болча наха (директораштa, клубий, театрий, столовей, буфетий, тикай заведующешта, общежитей комендантaштa, иштa кхычарна).

Къаьстта аьлча, должностной наха административни бехктокхам болба:

а) менна беха нах клубашка, кинотеатрашка, тикашка, столовешка, общественни пайда эцаш йолча кхыча моттигашка чубитарах;

б) менна телхача нехага спиртни малараш дохкарахи мукъа ца беннача моттигашка Іодотташ спиртни малараш дохкарахи;

в) столовешка, тикашка, закусочнешка, буфеташка, Іодотташ спиртни малараш ца дохкача кхыча моттигашка чхьагІара-къаракъе малераш молаш бола нах совцабеш дола гІулакхаш ца дерах.

3. Е решени толхаярах бехке болча гражданашка административни порядках дІахойт из де йиш йоацилга, 10 сомага кхаччалца гІод тох, хІаьта укх решене 2-ча пункта тІа буэцача должностной наха — 50 сомага кхаччалца.

Общественни порядок толхаярах тІакхаьччача моттиге сомал тІех доацаш бехке болча гражданашта гІод тоха бокъо лойла милице болхлошта, деьнкхача гІодах квитанци а луш.

Бераша 1 пункта «ж» яха подпункт толхаярах бахктокхаме озабоагІа цар дай-ноаной опекунаши.

4. Город Грозне райисполкомий милице отделий начальникаши административни комиссей председателаши декхарийла болба:

а) е решени толхаярах бехке болча гражданех цар болх беча е дешача моттига, предприятей, учрежденей, общественни организацей кулгалхошка общественни порядок толхаярах хоам бе;

б) общественни порядок толхаярах долча протоколашка из толхаярах бехке бола гражданаш болх беш болча моттиге хьожарг йола административни комиссей заседанеш е, организаце, предприяте е учреждене коллектив цу заседанешта юкъе а озаш.

5. Бераша общественни порядок толхаярах цар дай - ноаной опекунаши болх беш болча моттиге общественни организацешка дІахайта декхарийла йойла милице органаш, халкъа образоване городской отдел, школай директораш.

6. Е решени низ болаш хул араяьккха 15 ди даьнначул тІахьагІа, г. Грозне территоре тІа шин шера латтарг а я.

7. Е решени кхоачашъяра тІахьожам лоаттабар тІадуллалде г. Грозне райисполкомашта, милице районни отделашта, халкъа дружинашта.

8. Нах чубахача цІеношка общественни порядок толхаярах анташ оттаеи бехка бераш бехктокхама озера уж райисполкомий административни комиссешка дІахийтеи бокъо лойла цІенoй управляющашта домовой комитетаца цхьана.

Къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета исполкома председателa заместитель
П. МИНАЕВ.
Къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета исполкома секретарь
К. ДЗЕРЖАНОВСКИЙ.

1966 ш. 14 июнь.
гор. Грозный.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІеча фронтовиков улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни эзарех, промышленни, юртбоахамеи, культураи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05285. Заказ № 1194.